

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ТА НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ
НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Виконала: студентка 6 курсу, групи 8.0350н
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.043 Германські мови та
літератури (переклад включно), перша –
німецька

освітньо-професійної програми

Мова і література(німецька)

Ю.С. Кириченко

Керівник к.ф.н., доц. Шапочка Н.В.

Рецензент к.ф.н., доц. Вапіров С.Ю.

Запоріжжя

2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології _____

Кафедра німецької філології, перекладу та світової літератури _____

Освітній рівень магістр _____

Спеціальність 035 Філологія _____

Спеціалізація 035.043 Германські мови та література (переклад включно) _____

Освітньо-професійна програма Мова і література (німецька) _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

«_____» _____ 2021 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
КИРИЧЕНКО ЮЛІЇ СЕРГІЇВНИ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Формування вміння та навичок усного мовлення німецькою мовою у дітей дошкільного віку» _____

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) к.ф.н., доц. Шапочка Н.В. _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «08» квітня 2021 року № 566-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) _____
14 грудня 2021 _____

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту)
навчально-методичні матеріали, матеріали науково-практичних конференцій до
теми формування вмінь та навичок мовлення у дітей дошкільного віку _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- 1) визначити особливості терміну «комунікативна компетенція»; 2) розглянути особливості формування мовної компетентності у дітей дошкільного віку; _____
- 3) проаналізувати засоби навчання іноземною мовою; 4) створити систему ефективних мовних вправ; 5) аналіз ефективності вправ на основі відео з заняттями дітей дошкільного віку у різних іноземних дитячих садочках. _____

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Шапочка Н.В., к.ф.н., доц.	08.04.2021	08.04.2021
Розділ 1	Шапочка Н.В., к.ф.н., доц.	10.06.2021	10.06.2021
Розділ 2	Шапочка Н.В., к.ф.н., доц.	05.09.2021	05.09.2021
Висновки	Шапочка Н.В., к.ф.н., доц.	15.10.2021	15.10.2021

6. Дата видачі завдання 08.04.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2021	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2021	виконано
3.	Написання вступу	червень 2021	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	серпень 2021	виконано
5.	Написання практичного розділу	жовтень 2021	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2021	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2021	
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2021	
9.	Захист	грудень 2021	

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

(підпис)

Ю.С. Кириченко
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Н.В. Шапочка
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

С.Ю. Вапіров

(підпис)

(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Загальна кількість сторінок 80, кількість використаних джерел 73.

Об'єктом дослідження є формування вмінь та навичок усного мовлення німецькою мовою у дітей дошкільного віку; **предметом дослідження** є педагогічні технології та методи як засіб формування вмінь та навичок усного мовлення німецькою мовою у дітей дошкільного віку.

Мета роботи полягає у визначенні найбільш ефективних методів розвитку мовлення у дітей дошкільного віку і їх застосування на практиці.

Теоретико-методологічні засади: основи формування вмінь та навичок усного мовлення німецькою мовою у дітей дошкільного віку.

Отримані результати: Для ефективного формування мовлення німецькою мовою у дітей дошкільного віку доречним є використання наочності, вправи мають бути цікавими, з елементами гри та вибраними відповідно до віку. Викладач має проводити заняття у нормальному темпі, вживати прості речення у власній мові, використовувати більш легкі для сприймання дітьми слова та встановити емоційний контакт. Викладати матеріал необхідно поступово, чергуючи при цьому види діяльності, використовувати сучасну методику та засоби навчання. Створена система вправ розрахована на дітей віком від 3 до 6 років та вмістила у собі відображення усіх виділених компонентів комунікативної компетенції, також беручи до уваги всі психологічні та фізичні особливості дітей дошкільного віку.

Ключові слова: мовлення, наочність, гра, засоби навчання, методика навчання, комунікативна компетенція.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ТА НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	9
1.1 Особливості формування комунікативної компетенції у дітей дошкільного віку.....	9
1.2 Засоби і методи формування вмінь та навичок усного мовлення німецькою мовою у дітей дошкільного віку.....	20
РОЗДІЛ 2 ПРАКТИЧНА РОБОТА ПО ФОРМУВАННЮ ВМІНЬ ТА НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	31
2.1 Аналіз занять по формуванню комунікативної компетенції на основі відео занять	31
2.2 Розробка комплексу вправ для дітей від 2 до 6 років для формування вмінь та навичок усного мовлення німецькою мовою.....	46
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ZUSAMMENFASSUNG	81

ВСТУП

Мова відіграє значну роль у формуванні особистості людини. Вона є найважливішим засобом спілкування, пізнання дійсності, цінностей духовної культури, а також є необхідною умовою виховання та навчання. А тому можна сказати, що розвиток мовлення в дошкільному віці закладає основи успішного навчання в школі.

Відомо, що людина вдосконалює та збагачує мову протягом усього свого життя, але найважливішим періодом розвитку мови є насамперед дошкільний вік. У цей період дитина активно засвоює розмовну мову, мова дитини розвивається із усіх сторін: фонетичної, граматичної та лексичної. Чим раніше буде розпочато навчання як рідної так і іноземної мови, тим вільніше дитина буде користуватися ними надалі.

Такі вчені, С. Привалова [Привалова 2015], А.В. Агеєва [Агеєва 2015], І.Н. Зотова [Зотова 2006], І.А. Глазунова [Глазунова 2015], Д. Денелс [Dannels 2001], А.М. Стариков [Стариков 2017], І.Л. Бім [Бім 1988], Є.І. Пассов [Пассов 1989] та інші, підкреслюють важливість розвитку комунікативних навичок. Вони забезпечують необхідну соціально-психологічну адаптацію дитини до навколишнього світу. У сучасній системі освіти особлива увага приділяється формуванню комунікативних навичок у процесі вивчення іноземної мови. Дослідники переконані, що вміння моделювати самостійні мовні висловлювання оптимізує становлення різноманітних форм активності дитини, тобто сприяє успішній адаптації до мінливих умов життя. Готовність до ефективної комунікативної взаємодії з людьми в даний час є необхідною умовою розвитку особистості вже в період дошкільного дитинства.

На сьогоднішній день існують різні методи та засоби розвитку мовних навичок дітей, які активно використовуються вихователями та вчителями.

Прикладами цього є читання книг з картинками, читання вголос, ігрові методики та інші.

Знання іноземних мов наразі набуває все більшого значення, це ключ до успіху в сучасному світі і є одною з найважливіших складових сучасної, успішної людини. Тому наразі велика увага почала приділятися вихованню мовної особистості, яка володіла б усіма виражальними засобами рідної та іноземної мови, була б спроможна виражати власні позиції, послідовно висловлювати свої думки та переконання, пояснювати їх і доводити. І через це виникає потреба в оновленні та вдосконаленні змісту, форм, методів і технологій навчання дітей розвитку культури мовлення та мовленнєвого спілкування, а отже тема дослідження є **актуальною**.

Наукова новизна полягає у спробі власного дослідження та виявлення найефективніших методів та засобів вивчення іноземної мови.

Об'єктом дослідження є формування вмінь та навичок усного мовлення німецькою мовою у дітей дошкільного віку.

Предметом дослідження є педагогічні технології та методи як засіб формування вмінь та навичок усного мовлення німецькою мовою у дітей дошкільного віку.

Метою дослідження визначення найбільш ефективних методів розвитку мовлення у дітей дошкільного віку і їх застосування на практиці.

Для дослідження поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- 1) визначити особливості терміну «комунікативна компетенція»;
- 2) розглянути особливості формування мовної компетентності у дітей дошкільного віку;
- 3) проаналізувати засоби навчання іноземною мовою;
- 4) створити систему ефективних мовних вправ;

5) аналізування ефективності вправ на основі відео з заняттями дітей дошкільного віку у різних іноземних дитячих садочках.

Для вирішення поставлених завдань застосовувалися наступні методи:

- 1) теоретичні: аналіз і синтез, аналогія, дедукція;
- 2) емпіричні: порівняння, спостереження.

Практична значимість дослідження виражається в виділенні основних особливостей формування мовної компетенції у дітей дошкільного віку, розробці уроків, ефективних завдань, які можуть бути використанні у навчальних закладах.

Структура роботи: дане дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку літератури.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ТА НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1.1 Особливості формування комунікативної компетенції у дітей дошкільного віку

Поняття «компетенція» використовується у педагогіці як володіння різними навичками, знаннями та вміннями їх використовувати в різних ситуаціях в залежності від поставленої мети, виниклих задач. Людина має приміняти ці навички у рішенні теоретичних та практичних задач.

За педагогічним словарем Новікова поняття «компетенція» прирівнюється до терміну «вміння» і тлумачиться як вже освоєна здібність людини використовувати набуті навички та знання для виконання певних дій. Вона також є вищою людською якістю, формування якої є кінцевою метою освітнього процесу, його завершенням [Новиков 2013].

Схоже тлумачення дають В. А. Кальней і С. Є. Шишов. Науковці відзначають, що поняття компетенції відноситься до області умінь та є загальною здатністю, заснованою на знаннях, досвіді, цінностях, схильностях, набутих завдяки навчанню [Шишов, Кальней 1998, с. 47].

В академічному тлумачному словнику дається два пояснення терміну «компетенція»:

- 1) Добра обізнаність із чим-небудь.
- 2) Коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи [СУМ, 1973].

Беручи до уваги всі трактування терміну, можна визначити, що компетенція є результатом навчання, який виражається в готовності учня

застосовувати набуті знання на практиці. Більшість дітей активізуються саме при виконанні практичних завдань, в них підвищується інтерес та зосереджується увага.

Значна роль у викладанні іноземної мови відводиться формуванню саме компетенції мовлення. Від її розвитку залежить успішність спілкування, взаємодії людини з іншими та сприяє формуванню особистості дитини у цілому. Той момент, коли у дитини виникає потреба у спілкування з оточуючими, є початком набуття життєвого досвіду.

Такий термін дається у словнику Е.Г. Азімова та А. Н. Щукіна: «Мовленнєва компетенція означає володіння способами формування і формулювання думок за допомогою мови і вміння користуватися такими способами в процесі сприйняття і породження мовлення». Однак ця компетенція не є самоціллю, як вважають деякі педагоги, вона є проміжною ланкою на шляху до комунікативної компетенції [НСМТиП 2009, с. 243].

Можна знайти наступне пояснення в енциклопедичному словнику педагогіки та психології: мовленнєва компетенція це вільне практичне володіння будь якою мовою, вміння говорити правильно та динамічно як у діалозі, так і у монологі, розуміння як написаного тексту так і мовлення інших, а також вміння виробляти і розуміти мову в будь-якому функціональному стилі. Вона обумовлюється широкою мовною практикою спілкування та великим обсягом читання літератури різних жанрів [ЭСПиП 2013].

Смирнова О.О., Лебедева С.А., Плисенко Н.В. пояснюють термін «мовленнєва компетенція» як вміння дитини користуватися мовою в конкретних ситуаціях спілкування, використовуючи мовні, немовні (міміка, жести, рух) та інтонаційні засоби виразності [Смирнова, Лебедева, Плисенко 2010]. Дослідники виділяють такі складові мовленнєвої компетенції: лексичну, діалогічну, граматичну, фонетичну та монологічну.

Лексична компетенція передбачає володіння певним словниковим запасом в межах вікового періоду, доцільне використання образних виразів, прислів'їв, приказок, фразеологічних зворотів. Передусім це пасивний словник в межах віку дитини (синоніми, омоніми, родинні і багатозначні слова, основне і переносне значення слів, однокореневі слова, образні вирази). За допомогою цих особливостей дитячого словника дитина може спілкуватися з однолітками та дорослими.

Щодо граматичної компетенції, то вона передбачає правильне використання різних граматичних форм. При формуванні граматичного ладу мови у дітей закладається вміння поводитися з синтаксичними одиницями, щоб зробити свідомий вибір в конкретних ситуаціях спілкування.

Під фонетичною складовою, мається на увазі розвиток мовленнєвого слуху, на основі якого відбувається сприйняття і розрізнення фонологічних засобів мови; виховання фонетичної і орфоепічної правильності мови; оволодіння засобами звукової виразності мови (темп, тембр, сила голосу, наголос).

Діалогічний компонент компетентності забезпечує формування діалогічних умінь, що забезпечують конструктивне спілкування з оточуючими. Дитина має розуміти зв'язний текст, вміти відповідати на питання, підтримувати і починати розмову, робити висновки зі сказаного.

Монологічний компонент це формування вміння слухати і розуміти тексти, переказувати, будувати самостійно зв'язні висловлювання різних типів на різні теми: розповідь про події з особистого досвіду, зміст сюжетних картин, створення текст за запропонованою темою або творче розповідання історій [Смирнова, Лебедева, Плисенко 2010, с. 23].

Отже, мовленнєва компетенція, на думку, вченої це передусім знання основних законів функціонування мови та вміння застосовувати їх. Правильне

формування мовлення змалечку дозволить дитині бути успішнішим у школі, правильно встановлювати контакти та удосконалювати усне мовлення надалі.

Таким чином, мовна компетенція являє собою знання основних законів функціонування мови і вміння користуватися ними у власній мові. Формування мовної компетентності відноситься до однієї з головних освітніх завдань, що мають особливу значимість в житті людини. Тому правильно підібрані завдання грають велику роль у подальшому формуванні не тільки компетенції, але і самої особистості, як вона надалі представить себе у суспільстві.

Діти, включаючись в процес спілкування, вчаться розуміти поведінку іншої людини по зовнішній експресії (міміка, поза, жести), орієнтуватися в конфліктних ситуаціях, узагальнювати свій соціальний досвід і приймати правильні рішення в різних життєвих ситуаціях [Букатов 2006, с. 14]. Саме тому у спілкуванні дитині необхідно мати можливість висловити свої емоції і почуття образним і точним словом. Дослідники радять навчати дошкільнят не лише способам і засобам взаємодії, а також формуванню вміння спілкуватися з дорослими і однолітками в повсякденному житті [Галигузова, Смирнова 2004, с.21].

У спілкуванні з дорослим дитина вчиться правильно говорити і робити, як треба слухати і розуміти інших, засвоювати нові знання. Щодо спілкування з однолітками дитина більш відкрито висловлює власні бажання, настрої, вступає в різноманітні відносини. Спілкування дошкільнят з оточуючими їх однолітками і дорослими постійно ставить їх перед необхідністю вирішення різних комунікативних завдань: як привітати, попрощатися, запросити, співпереживати, як вести діалог по телефону. Через це варто пам'ятати, що спілкування дітей пов'язане не тільки з батьками, вчителями, але також з іншими дітьми і навчальні ситуації мають підбиратися відповідно до цього факту [ВзОСД].

У своїй роботі К. Б. Жигалева розподіляє мовні вміння на три групи. Перша група це ідентифікаційні вміння, учень має розпізнавати частини слова, звуки, літери, частини мови, морфеми та диференціювати одне явище від іншого. Друга група умінь – класифікаційні: вміння розподіляти мовні явища на групи. Третя група являє собою аналітичні вміння: виробляти морфемний, фонетичний, словотвірний, синтаксичний, морфологічний, стилістичний розбір. Дослідниця підкреслює, що для дітей дошкільного віку важливо розуміти і структуру мови, її розвиток і функціонування [Жигалева 2009].

У дітей дошкільного віку інформація запам'ятовується краще і вони швидше оволодівають нею та мають здібності до таких процесів як аналіз, синтез та класифікація мовних потоків на різних мовах. При цьому учні не плутають мови та засоби їх вираження. Тому переважна більшість експертів радять вчити дітей іноземним мовам змалечку, бо саме дошкільний вік є найсприятливішим для оволодіння мовами. Діти швидше розширюють активний лексичний запас, імітують мовлення на фонетичному, граматичному та лексичному рівнях [Палій 2014, с. 87].

В Україні навчання іноземної мови в школі починається з першого класу, тобто діти починають вчити іншу мову з 6-7 років, у деяких школах діти починають вивчати іноземні мови лише з 11-12 років (5 клас). Згідно з дослідженнями Олени Протасової [Протасова 2010, с. 97], у дітей до 5-7 років зберігається здатність засвоювати другу мову тим же способом, що і першу, бо активуються ті самі ділянки головного мозку. У 7-11 років друга мова засвоюється іншим способом, змінюється психологічний фундамент для оволодіння мовою. А з 12 до 18 років здібності до оволодіння іноземною мовою поступово згасають. Чим менша дитина, тим у неї більше шансів для оволодіння другою мовою, якщо навчання організовано правильно. Слід спиратися на особливості дошкільного віку, збагачувати життя дитини різноманітним змістом. Віковий період 4-6 років є найбільш найсприятливішим до засвоєння іноземної мови, так як у дитини вже

закладений фундамент рідної мови і на його основі відбувається оволодіння елементарними навичками розмовної іншомовної мови.

Вчені дослідили, що до трьохрічного віку розвиток клітин головного мозку завершується на 80%, у дитини формуються мовні навички [Ибука 2011, с. 12]. Якщо правильно представити матеріал, діти можуть запам'ятати великий обсяг інформації. При систематичному повторенні матеріалу, дитина може легко запам'ятовувати іноземні слова, адже у цьому віці особливо добре розвинена тривала пам'ять.

Дослідники виділяють ряд причин, які діють на користь вивченню іноземної мови в дошкільному віці [Сазонова, Кононенко 2016]:

- 1) дитина в цьому віці є найбільш відкритою для вивчення всього нового і здатна засвоювати цікаву їй інформацію, саме тому важливо правильно підходити до викладання іноземної мови;
- 2) у дітей дошкільного віку набагато більше часу, який вони можуть присвятити вивченню іноземної мови, а значить, вони зможуть глибше його пізнати надалі;
- 3) діти 3-4 років не мають «мовного бар'єру», що сприяє навчанню іноземної мови;
- 4) вивчення іноземної мови в ранньому віці розвиває у дітей здатність краще осягати і свою рідну мову. Дитина з легкістю засвоює паралельні потоки інформації, буде взаємозалежні розумові ланцюжки та навіть може несвідомо зіставляти обидві мови, порівнюючи вивчені слова і вирази;
- 5) при вивченні іноземної мови в молодшому дошкільному віці, може поліпшитись загальна артикуляція і мовні навички;
- 6) вивчення іноземних мов покращує пам'ять дітей, їх сприйняття, мислення, уяву;
- 7) поява умінь долати перешкоди при досягненні мети на основі створеного у дитини інтересу до досягнення до цієї мети;

8) при вивченні іноземної мови дитина зможе правильно оцінювати результати своїх досягнень;

9) відбувається розвиток творчих здібностей дітей, фантазії та емоційної чуткості на іншомовну мову.

Справа у тому, що діти дошкільного віку переживають сензитивність. Сензитивний період вважається найкращим для ефективного розвитку будь-якої сторони психіки. Тривалість цього періоду дослідники виділяють по-різному. Деякі притримуються думки Монтессорі, що сензитивний період розвитку мовлення триває від 0 до 6 років [Монтессори 2000, с. 158]. Інші дослідники схиляються до періодизації Виготського [Виготский 1982, с. 269], за якою діти переживають сензитивний період розвитку мовлення від 1 до 3 років. У цьому віці дитина краще всього поповнює словниковий запас, активно слухає, вже пізніше з'являється мовлення, яке несе предметний характер. Розвивається здібність виражати свої бажання та почуття, дитина дуже сприйнятлива до вивчення іноземних мов.

Існують також зміст та вимоги до мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. За ними показники мовленнєвої компетенції дитини у три роки передбачають чітку вимову голосних та приголосних звуків, не враховуючи шиплячих та літери [р], крім того мовлення має бути правильним та зрозумілим. Обсяг словникового запасу дитини має становити 1000-1300 слів всіх частин мови окрім прислівників та дієприслівників. У мовленні можуть бути граматичні помилки, але має просліджуватись правильне вживання більшості відмінкових закінчень. Переважає ситуативне мовлення, коли дитина розповідає про побачене або пережите.

У віці від трьох до чотирьох років розвиваються пам'ять і увага. На прохання дорослого діти можуть запам'ятати 3-4 слова і 5-6 назв предметів. До кінця молодшого дошкільного віку вони здатні запам'ятати значні уривки з творів [Ивлева, Младик, Сафуанова 2013, с. 4].

Німецький дослідник Дітман підкреслює, що у цьому віці діти не можуть об'єднувати правила систематично [Dittmann 2010, с. 41]. При цьому дошкільнята активно використовують питальні слова, і починається період питань чому. Вони також необхідні для втамування спраги знань і в результаті дитина щодня розширює свій словниковий запас. Діти починають використовувати у своїй мові прикметники, прийменники і сполучники, такі як і, або, але. Приблизно в 3 роки також починається так звана «магічна» фаза, тобто діти не завжди можуть розрізнити фантазію і реальність – їх думки і почуття не завжди зрозумілі і уникає від логіки дорослих. У грі діти розвивають свій власний спосіб спілкування один з одним і поступово переходять, спочатку на імітацію і повторення, а потім більш продуктивно до мовного спілкування.

У чотири роки словниковий запас поширюється до 1800-2000 слів, у якому переважають іменники (до 50%). Дитина вживає рід та число іменників правильно, вже засвоїла родовий та знахідний відмінок, кличну форму. Також значно покращується вживання теперішнього, минулого та майбутнього часу дієслів та наказової форми дієслова. У цьому віці дитина спроможна скласти розповідь-опис з 3-4 речень про власні дії або дії товаришів, історії про іграшки, овочі, фрукти, може переказувати за допомогою запитань знайомі казки, розповідати вірші та загадки.

Жан Піаже стверджує, що у дітей від 4 до 8 років відбувається так зване наочне мислення, яке характеризується уявленнями або внутрішніми образами. Дитина розвиває виклад термінів, приділяючи особливу увагу особливо вираженим ознакам. Безліч нових вражень і подій стають впорядкованими, дитина починає шукати зв'язок між причиною і наслідком [Helmut 1996, с. 112].

У п'ять років активний словник дитини зазвичай складає 2200-2500 слів. Показники мовленнєвої компетенції дитини передбачають правильне вживання багатозначних слів, добирання антонімів та синонімів, правильне

класифікування предметів за ознаками, властивостями. Дитина знає набагато більше загадок, віршів, прислів'їв, скоромовок, може утворювати нові граматичні форми за допомогою суфіксів, префіксів та будувати речення різного типу. До того ж можна зазначити, що фразеологічні звороти вживаються відповідно до ситуацій, з'являється правильна вимова усіх звуків рідної мови, у тому числі вимова шиплячих та звуку [p].

У шість років в активному словнику дитини міститься 3.5-4 тисячі слів, знання прислів'їв, приказок та фразеологізмів. Дитина вже може просліджувати граматичні помилки у своєму власному мовленні та мовленні однолітків та дорослих. У цьому віці дитина складає розповіді як сюжетно-описові, так і історії за планом вихователя, може скласти історію за малюнками, будувати діалоги на запропоновані теми. Діти мають чітко виділяти голосні та приголосні звуки у словах, користуватися схемою звукового аналізу слів, ділити слова на склади [Синько 2018].

Чим краще дитина розвивається у дошкільному віці, а також чим ефективніша програма розвитку мовлення дається у закладах дошкільної освіти, тим легше дитина буде засвоювати програму навчання у школі, буде швидше адаптуватися. Саме тому дуже велике значення потрібно приділяти передусім розвиваючим мовлення вправам.

Деякі батьки вважають, що вивчення іноземної мови у такому ранньому віці лише перенавантажує дитину, може погіршити вимову рідної мови. Але тут важливо враховувати, що мозок дитини працює по іншому, в дітей виникають зовсім інші порівняння та аналіз. Якщо брати до уваги всі основні особливості (психологічні та фізичні) дітей дошкільного віку, то можна скласти ефективну програму, яка буде правильно формувати мовлення іноземною мовою та й допоможе у мовленні рідною мовою.

Дослідницею Бодровою О.В. було виділено три групи основних принципів, на які варто спиратись, підготовлюючи матеріал для навчання

дітей дошкільного віку: психолінгвістичні, методичні та педагогічні [Бодрова 2014].

Психолінгвістичні принципи:

1) Принцип врахування вікових особливостей дітей. Він полягає у тому, що навчання має бути доступним, матеріал має бути посильний за віком та рівнем розвитку дітей. З трьох років діти налаштовані на мову та пізнання навколишнього світу, активно з ним взаємодіють, тому ігрова діяльність повинна лежати в основі навчання іноземної мови.

2) Принцип поступового ускладнення матеріалу. Спочатку навчання треба дітям потрібно давати інструкції, якомога більше зразків, щоб вони могли слухати та наслідувати. Важливо давати дитині можливість проявляти ініціативу, мотивувати її до мовлення, будувати висловлювання іноземною мовою.

3) Принцип психологічної комфортності. Відомо, що дошкільний рік є сензитивним для розвитку емоційної сфери дитини, а тому необхідним є створення комфортної обстановки на заняттях іноземної мови: використання ігрової методики, класичної музики, рекомендується спокійний голос вихователя, зміна діяльності та ігрові методики.

Друга категорія принципів – педагогічні:

1) Принцип цілеспрямованості педагогічного процесу лежить в необхідності постановки вчителем чітких добре обдуманих цілей. Таким чином у кінці занять педагог може визначити наскільки успішним було те або інше завдання.

2) Принцип систематичності та послідовності передбачає послідовне ускладнення навчання з опорою на пройдений матеріал.

3) Принцип креативності дозволяє активізувати дітей цікавим, незвичайним методом подачі нового матеріалу. Використання наочних та технічних засобів зацікавлює та мотивує дітей на навчання.

4) Принцип новизни спрямований на підтримку інтересу і мотивації освоєння іноземної мови. Щоб досягти цього, необхідно підбирати цікавий матеріал та змінювати види діяльності.

5) Принцип наочності грає велику роль в навчанні іноземної мови. Різноманітні наочні опори, такі як картки, малюнки, фотографії, книжки, аудіо- та відеозаписи, презентації зробляють матеріал більш доступним для розуміння.

Третя категорія – це методичні принципи:

1) Принцип комунікативної спрямованості. Головна особливість цього методу полягає в природності ситуацій для спілкування. Якщо обирати цікаві ситуації з життя дитини, вона поступово звикатиме до іноземного мовлення, зможе відрізнити іноземну мову від рідної, виділяти слова у потоці мовлення, виконуватиме завдання та прохання і стане активним учасником комунікативного процесу.

2) Принцип усного випередження є головним для дітей дошкільного віку, так як діти ще не вміють читати і писати рідною мовою і можуть опанувати мову шляхом усного спілкування. Таким чином діти освоюють звукову сторону мови, ритміку, інтонацію, вчаться розуміти іноземну мову на слух. Всі ці навички потім знадобляться при навчанні писати та читати.

Тож навчання іноземної мови у ранньому віці буде найбільш ефективним, якщо викладач правильно ставить мету заняття, використовує зрозумілі та цікаві для дітей матеріали, застосовує ігрову методику та змінює види діяльності. Важливо заохочувати дітей до навчання іноземної мови якомога раніше, бо тоді їм буде легше пристосуватися до навчального навантаження у школі. У дитини будуть не лише сформовані комунікативні навички рідною і іноземною мовою, але й розвинена уважність, посидючість, та інтерес до отримання нових знань.

1.2 Засоби та методи формування вмінь та навичок усного мовлення німецькою мовою у дітей дошкільного віку

На ранньому етапі навчання іноземної мови засоби навчання та цілі спрямовані на розвиток таких видів комунікативної діяльності, як аудіювання та говоріння. Так як будь який процес навчання іноземної мови починається з процесу слухання, а потім відтворення мовлення, навчання письма та читання на ранньому етапі не передбачається.

Основу навчання складає аудіювання, діти починають вивчати іноземну мову з досвіду слухання на рідній мові. Діти дошкільного віку можуть довго та уважно слухати невеликі розповіді, казки, вірші і потім відповідати на запитання пов'язані з контекстом. Через це навчання аудіюванню має будуватися таким чином, щоб всі сформовані вміння та навички ще більше розвивалися. Сам викладач ставить завдання навчити дітей розуміти іноземну мову на слух. Мовлення викладача та мовця на звукозаписі повинно мати нормальний темп.

Щодо говоріння, вчитель має навчити дітей вирішувати прості комунікативні завдання у процесі спілкування іноземною мовою з однолітками або дорослими в межах ігрової, навчальної та побутової сфер спілкування. Приклади зразків, заданих іграшками, казковими або мультиплікаційними персонажами найбільш ефективно впливають на навчання монологу та діалогу.

В основі говоріння лежать вимовні, лексичні, граматичні навички. При навчанні дошкільнят, фонетичний, граматичний і лексичний аспект взаємодіють між собою, але саме процес навчання лексиці є основним, якщо враховувати усі психологічні, інтелектуальні та фізичні особливості дітей даного віку. Увагу треба приділяти навчанню фонетики поки ще діють механізми оволодіння рідною мовою і фонетичні навички міцно засвоюються.

Граматичні приклади приділяються менше уваги, оскільки навіть носії мови у цьому віці говорять з помилками. Вихователі не пояснюють правила тих чи інших граматичних явищ, їх освоєння відбувається за використання мовних зразків. Тож основна увага зосереджена на мові як на засобі комунікації.

Щоб підібрати найефективніші методи та засоби навчання іноземної мови, варто правильно виділяти цілі навчання. Можна визначити такі три цілі: освітня, виховна та розвиваюча.

Освітня мета полягає у формуванні навичок самостійного вирішення елементарних комунікативних завдань англійською мовою в рамках тематики, в отриманні країнознавчих знань та в розширенні загального кругозору учнів. Доцільно буде використовувати різні малюнки, мапи з зображенням тварин або навіть казкових персонажів, цікавих місць.

Виховна мета передбачає виховання у дітей інтересу до вивчення іноземної мови, формування навичок навчальної діяльності та вміння колективно вирішувати поставлені завдання. Велику роль при цьому грає вчитель, він має вміти заохочувати дітей, мотивувати, правильно пояснювати певні ситуації дітям.

Розвиваюча мета. У процесі навчання відбувається розвиток у дітей мислення, емоцій, уваги, уяви, пам'яті. При цьому треба використовувати різні картки з малюнками, наприклад, гру у картках меморі, звичайні роздруковані картинки, які діти мають описати, картинки з зображенням смайликів. [Инякина 2013].

Підхід до реалізації всіх завдань мовленнєвого розвитку має бути лише комплексним і тільки у цьому разі можна буде реалізувати всі вище перераховані цілі. Головна наукова співробітниця лабораторії дошкільної освіти і виховання Наталія Гавриш виділяє такі види діяльності, які є пріоритетними для формування мовленнєвої компетентності: навчально-

мовленнєва, мовленнєво-ігрова, комунікативно-мовленнєва та художньо-мовленнєва [Гавриш 2021].

Навчально-мовленнєва діяльність полягає у формуванні фонетичних, лексичних та граматичних умінь, яке реалізується на спеціальних заняттях з розвитку мовлення (індивідуальних, групових). У цьому виді діяльності мова та мовлення для дітей є предметом спостереження, дослідження, пізнання та спілкування. Варто розуміти, що мовленнєва робота має здійснюватися і поза межами подібних занять, при цьому використовуючи діалоговий формат активності дошкільнят.

Комунікативно-мовленнєва діяльність передбачає встановлення та підтримання контактів з іншими мовцями в процесі спілкування. Мовленнєва взаємодія відбувається у системах «вихователь – дитина», «діти – вихователь», «діти – діти», «дитина – діти». Ця діяльність невід’ємна від інших, у яких постійно виникають ситуації, що потребують емоційного та мовленнєвого реагування та прийняття певної ролі. Тож дитина залучається до різноманітних форм комунікації.

Художньо-мовленнєва діяльність полягає в охопленні широкого спектру дій художнього спрямування, основою яких виступає мовлення. Це не тільки сприймання і переказ дітьми змісту художніх творів у різних ігрових дійствах, але й мистецького-творчої діяльності, яка супроводжується образним мовленням. Прикладами такої діяльності є театралізація вивчених творів, відтворення художніх образів, співання.

Мовленнєво-ігрова діяльність реалізується на використанні дошкільнятами набутих знань, мовленнєвих умінь та навичок, але вже в нових для них ситуаціях. Ігрова діяльність у цьому віці є основною, адже під час гри діти не помічають навчального процесу та легше опановують новий матеріал. Даний вид діяльності спрямований на розвиток та вдосконалення мовлення дітей. Під час гри діти активно взаємодіють між собою, вивчають нову лексику

та виступають у ролі активних мовців. Дослідниця підкреслює, що саме в ігровій діяльності краще за все проявляється образність діалогічного мовлення, в якому поєднуються мовні та немовні засоби виразності. Використання монологів у грі максимально активізує їх мовлення. Діти пояснюють кожну свою дію, розповідають про іграшку та складають цілу ситуацію.

У своїй статті А. Кононова відмічає, що більшість педагогів розглядають дитячу гру як найважливіший засіб всебічного розвитку і виховання дітей [Кононова]. Гра для дошкільнят є навчальною діяльністю, серйозною формою виховання, і способом пізнання навколишнього світу. Поняття гри включає в себе як сюжетно-рольову гру, коли сюжет може з'являтися спонтанно під час ігрових дій, так і гру за правилами. Гра виступає в ролі мовної вправи, а бажання перемогти створює атмосферу емоційної напруженості і концентрує як розумову діяльність, так і енергію дітей. В історії педагогіки завжди було потрібно направляти навчання від гри і тим самим робити його простішим для сприйняття дітьми [Meuer 1987, с. 34].

Наразі в педагогічній та методичній літературі не існує однозначної класифікації гри. Ще в минулому столітті багато дослідників, які розглядали проблему ігрової діяльності, робили спроби класифікувати ігри. Наприклад, І. Л. Шолпо у своїй книзі розділяє навчальні ігри на змагальні, ситуативні та художні [Шолпо 1999, с. 96].

До змагальних відносяться ігри, які сприяють засвоєнню лексики. Перемогу здобуває той учень, який краще володіє мовним матеріалом. До таких ігор відносяться кросворди, виконання команд, настільні ігри із завданнями з лінгвістики та інші.

Ситуативні або рольові ігри моделюють різноманітні ситуації спілкування, діляться на ігри репродуктивного характеру і типовий діалог, застосовуючи його до тієї чи іншої ситуації.

Художні або творчі ігри – це такий вид діяльності, що знаходиться між художньою творчістю та грою. Художні ігри, в свою чергу поділяються на:

- ігри-драматизації, постановку невеликих сценок на іноземній мові;
- образотворчі ігри, наприклад, аплікація, графічний диктант та інші;
- словесно-творчі, такі як колективне складання казок або історій, підбір рими.

Наступну класифікацію дає відомий дослідник Ж. Піаже, в ній він співвідносить три типи гри з етапами розвитку дитини :

- ігри-вправи – це найперші ігри дитини, які пов'язані із захопленням, діями з іграшками (перший рік життя);
- символічні ігри, засновані на наслідуванні світу дорослих за допомогою особливої системи символів (ранній дошкільний вік);
- ігри з правилами, які є рольовими іграми [Піаже 1932, с. 256].

Виготський дає психологічну класифікацію ігор, основуєчись на тому, що гра містить в собі дії, пов'язані з діяльністю дитини:

- рухливі, які пов'язані з виробленням вміння взаємодіяти і орієнтуватися в середовищі;
- будівельні, пов'язані з роботою над матеріалом, вчать точності і вірності рухів, урізноманітнюють і множать реакції;
- умовні, які виникають з чисто умовних правил, пов'язаних з ними дій, і організують вищі форми поведінки [Виготський 1966, с. 23].

Н. П. Анікеєва пропонує наступну класифікацію навчальних ігор:

- 1) гра-драматизація, яка полягає у виконанні будь-якого сюжету;
- 2) гра-імпрровізація, у якій дійові особи знають основний сюжетний мотив гри, характер своєї ролі, а сама гра розвивається у вигляді імпрровізації;

- 3) гра на подолання етапів, на кожному з яких виконується певна задача пізнавального характеру;
- 4) ділова гра, в якій розігруються ситуації, побудовані на виявленні функціональних зв'язків і взаємин між різними рівнями управління та організації [Аникеева 1989, с. 103].

Враховуючи всі розглянуті класифікації, можна зробити висновок, що дослідники по-різному роздивляються проблему начальних ігор. Спираючись на ці класифікації методисти розробили велику кількість рольових ігор та варіантів їх проведення, спрямованих на підвищення мотивації до вивчення іноземної мови та для удосконалення процесу навчання іншомовному говорінню.

Безліч дослідників зазначають, якщо доцільно підібрати засоби стимулювання мовлення, то можна досягти великої мовленнєвої активності дітей. Для кращого засвоєння матеріалу педагоги використовують наочність. Її ефективність пояснюється активізацією різних органів чуття. Тому і наочність має бути різною за характером. Але нерідко забувається один з видів наочності та спостерігається надмірне захоплення одними і тими самими засобами [Цєпова 1999, с. 12-15].

Одним з найпотужнішим засобом є плакати та сюжетні картини, вони є основою пізнавального діалогу. Діти повинні мати можливість підходити до плакатів, розглядати їх, обговорювати зображене з однолітками. Традиційний алгоритм роботи із картинами та плакатами це сприйняття їх у загальногруповому форматі. У цьому разі вихователь дає приклад історії, а діти потім самі відтворюють його. Іншим варіантом є складання розповіді в індивідуальному порядку або групами, діти самі мають обирати ту частину зображення, про яку вони хотіли би розповісти [Гавриш 2021].

Інтелектуальні карти також є поширеним наочним засобом. Це схема або діаграма, яка призначена для візуалізації інформації під час її обробки

людиною. Головна особливість цього засобу у тому, що її окремі елементи пов'язуються асоціативними зв'язками, найбільш звичними для людського мислення [Аксьонова 2020]. Складання таких карт розширює словниковий запас дітей, систематизує його, діти краще розуміють значення слів. Діти активно доповнюють її, коментують та обговорюють. Такий процес складання інтелектуальної карти ефективно активізує комунікативну взаємодію.

Ще один приклад засобів наочності це літературні твори. Вони позитивно впливають на розвиток творчої активності, збагачення лексичного запасу та граматичних умінь та увиразнення дитячого мовлення.

Широко використовуються дидактичні казки. Головний елемент дидактичної казки – дидактичне завдання, яке діти розв'язують успішніше і швидше тому, що у казковому просторі їм значно простіше діяти, ніж у реальному. Яке б навчальне завдання не розв'язував педагог, діти його сприймають не як навчання, а як захоплююче казкове дійство. Така казка сприяє закріпленню правильної звуковимови, збагаченню словника, розвитку зв'язного мовлення.

Головною метою в роботі з дітьми середнього дошкільного віку є навчання самостійно розповідати та переказувати літературний твір, складати розповідь. На початку навчання буде доцільним використання схем-моделей, діти мають переказувати окремі епізоди, а потім і весь твір. Вид моделювання обирають залежно від мети заняття.

У старшому дошкільному віці діти вчаться складати творчі розповіді на запропоновану тему або за власним задумом. Застосування схем моделей спрямоване на розвиток зв'язного мовлення, мислення, уяви, пам'яті, творчого потенціалу дітей. Старші дошкільнята не лише користуються готовими планами-схемами, але й будують їх самостійно. Це закріплює знання про структуру літературного твору, сприяє кращому запам'ятовуванню послідовності дій [Ватаманюк 2016, с. 26-27].

До наочних засобів належить також інформація, яку діти сприймають за допомогою технічних засобів навчання: фільми, відео, звукозапис, радіо, телепередачі. Такий вид наочності називається медіативним, бо інформація передається через звук і зображення.

Одним з таких засобів є серія фільмів для дітей від п'яти до восьми років „Deutsch mit Socke“ [DmS]. У відео даються й підказки для вихователя про те, як краще привернути увагу дітей, зацікавити їх. У тринадцяти коротких фільмах Естер – ведуча та Носок обмінюються безліччю інформації та емоцій. Ведуча балакає з Носком на різні теми як в реальному житті. Носок- червоний, химерний, трохи зухвалий і сповнений енергії, його образ одразу привертає увагу малечі. Естер розмовляють з Носком про різні ситуації, діляться пережитим, малюють. Носок дозволяє дітям легко виявляти себе.

Іншим засобом є програма «Німецька мова з зайчиком Гансом» [DmHN]. Це розробка, у якій містяться пісні, зображення, цікаві завдання для дошкільнят. Слухаючи, співаючи і граючи, діти знайомляться з зайчиком Гансом і таким чином поринають у світ німецької мови, адже Ганс розуміє виключно німецьку мову. Пропонований матеріал у програмі створений для того, щоб спонукати дітей говорити, а не застосовувати примус. На перший план виходять слухання і розуміння, а також задоволення від нової мови і культури. Зображення та пісні ілюструють сім'ю Ганса, його друзів, інтереси та захоплення. Розвиваюча програма «Німецька мова з зайчиком Гансом» передбачає природні потреби дитини, зацікавлює її і прищеплює інтерес до іноземних мов. При цьому, особливо важливу роль відіграє різноманітність видів діяльності на занятті. Діти відкривають для себе мову у формі пісень, оповідань, римувань, малюнків, виробів і гри [Morvai 2010].

Die Sendung mit der Maus "Програма з мишкою" – одна з найпопулярніших німецьких телепередач всіх часів. Телепередача проводиться з 1971 року, причому кожна серія містить кілька сегментів, в яких розповідають про складні теми просто і зрозуміло. Lachgeschichten (смішні

історії) призначені виключно для розваги і Sachgeschichten (науково-популярні оповідання), короткі освітні матеріали з різних тем, наприклад, що потрібно зробити, перш ніж літак зможе злетіти або як дірки потрапляють в Швейцарський сир або смужки в зубній пасті. Вони перемежуються з коротким мультфільмом з мишкою, у кому показують її друзів.

Набираючим популярність з кожним роком методом навчання дітей дошкільного віку є занурення в мовне середовище. Це метод навчання другої мови, коли діти потрапляють в середовище, де вони – випадково або за бажанням – вивчають іноземну мову. При зануренні у вивчення іноземної мови треба слідувати виключно принципам набуття рідної мови. Головною метою цієї методики є розвиток мовної компетенції учнів, інтелектуальних здібностей, розширення знань другої мови. У садочках вихователі озвучують завдання другою мовою або одну частину першою, іншу частину – другою. При цьому методі викладання не ведеться паралельно двома мовами [Wode 2000].

У багатьох багатомовних культурах, таких як Канада або голландські Антильські острови, вивчення мови шляхом занурення є звичайним явищем, яке часто в значній мірі замінює навчання іноземної мови. Занурення вважається найуспішнішим у світі методом вивчення мови. Цей метод є доволі поширеним у імміграційних країнах, таких як Канада [Wesche 2002].

Іншим ефективним методом є метод повного фізичного реагування або TPR, який використовується у викладанні більше 40 років. Він був розроблений американським професором Джеймсом Ашером. Спираючись на теорію двох півкуль Ашер зробив висновок про те, що при використанні класичних освітніх методик, права півкуля, відповідаюча за образне мислення часто залишається не задіяною. У процесі гри за методикою TPR, навпаки, наочно-образне мислення виходить на перший план. Ця методика заснована на координації мови і дій, іншими словами, вона полягає в навчанні мови за допомогою діяльності, у русі. У навчальному середовищі дитини при цьому

немає текстів, але є навчання за допомогою пісень, ігор, історій, що супроводжують дії, які привертають увагу учнів [Sühendan 2013, с. 1767].

Наступним розглянутим методом є Ko-Konstruktion або метод спільного конструювання. Коли діти одного віку діють один з одним, спільно обробляють свій досвід з собою і світом, діляться своїми отриманими емоціями, переживаннями, сконструйованими знаннями з іншими дітьми і, в свою чергу, отримують інформацію та досвід зі зворотного зв'язку, тоді мова йде про спільне конструювання. У конструктивних процесах діти вчаться вирішувати проблеми один з одним і разом з дорослими в навчальному процесі, ділитися сенсом і розумінням речей і процесів, обговорювати і вести переговори. Ключем до побудови є соціальна взаємодія [Vollmer 2012, с. 32].

Ko-Aktion або методика спільної дії заснована на емпіричній основі і має на увазі викладання іноземної мови, при якому діти могли використовувати мову на практиці. У цьому відіграє значну роль навчальне середовище. Гра іноземною мовою приносить дітям задоволення, дозволяє їм випробувати знання, якими вони вже володіють, задовольняє бажання багатьох дітей проявляти зацікавленість і брати участь у спільних діях. Діти можуть сприймати мову на слух, експериментувати з промовою і будувати стратегії, активно беручи участь у мовленні. Вони використовують свої ще обмежені цільові мовні засоби, продовжують допомагати один одному і навчати, а також розширюють свої компетенції безпосередньо у застосуванні.

Існує безліч сучасних форм, засобів та методів, які можуть допомогти у формуванні вмінь та навичок усного мовлення німецькою мовою у дошкільнят. Завдяки цьому викладач підтримує позитивну мотивацію на міжособистісне спілкування в процесі спільної діяльності, що позитивно впливає на розвиток комунікативної компетенції та забезпечує успішність дітей у всіх сферах життя.

РОЗДІЛ 2
ПРАКТИЧНА РОБОТА ПО ФОРМУВАННЮ ВМІНЬ ТА НАВИЧОК
УСНОГО МОВЛЕННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ У ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

2.1 Аналіз занять по формуванню комунікативної компетенції на основі відео занять

Безсумнівно розвиток комунікативної компетенції дітей дошкільного віку нерозривно пов'язаний з сучасними тенденціями оновлення освіти та вимогами Державного стандарту. Однак практика показує, що цілеспрямоване формування комунікативна компетенція – це складний процес, і не завжди педагоги приділяють цьому достатньо уваги. Часто у групах діти не вміють домовлятися, часто сваряться і не намагаються почути один одного. Конфліктні ситуації між дітьми не тільки шкодять нормальному спілкуванню, але й заважають виховному процесу в цілому.

Мета дослідження полягає у виявленні сприятливих педагогічних умов для формуванню комунікативної компетенції дитини дошкільного віку. Важливо визначити які методи та заняття мотивують та активізують дітей даного віку, які вправи покращують навички комунікативної взаємодії, щоб таким чином підвищити ефективність навчально-виховного процесу.

В даній роботі аналіз був проведений на основі відео з заняттями дітей дошкільного віку у різних іноземних садочках та інтерв'ю з викладачами, які є частиною підручника DaF für Kinder 8 [Widlock, Lundquist-Mog 2015]. У заняттях були використані актуальні методи і прийоми, які не тільки заохочують дітей до вивчення іноземної мови, але у той самий момент покращують комунікативну компетенцію. У передмові до підручника було зазначено, що ці відео уроків не являються показним прикладом проведення занять, а є лише допоміжним матеріалом за допомогою якого викладач на основі спостережень може проаналізувати власні заняття, знайти відповіді на питання щодо педагогіки, виділити для себе важливі поради викладачів з різних країн.

Функція наочності полягає у педагогічній підтримці міркувань дитини на етапі первинного сприймання та слугує опорою для дітей. Наочність передбачає не тільки опору на малюнки або відео, але й на інші органи чуття. Коменський у своїй роботі наголошував у своєму «золотому правилі дидактики», що все можна представляти для сприйняття почуттями. Все

видиме для сприйняття треба представляти візуально, все що можна почути – слухом, запахи – нюхом, смак – смаковими рецепторами, доступне дотику – дотиком. А якщо деякі поняття можна сприймати відразу декількома відчуттями, необхідно робити все можливе аби дитина схоплювала їх цими відчуттями. Знання мають черпатися дітьми, насамперед із власних спостережень [Коменский 1982, с. 211].

У першому відео було показано частину уроку з дітьми чотирьох та п'яти років у іспанському садочку Барселони [KDSB5S4]. Викладач пояснювала тему погодні умови. Сама вправа варта уваги, адже такі прості слова як *накрапає*, *дощить*, *іде град* були не тільки озвучені вихователем на німецькій мові, але й показані за допомогою наочності. Спочатку вчителька сказала дітям, що для цієї вправи треба підготувати два пальця, озвучила слово *дощить*, діти повторюючи слово декілька разів с викладачкою постукували пальцями по стільцям. Далі вони стукали всіма пальцями, показуючи, що це *дощить*, кулачками вони зображали *град*. Вчителька декілька разів повторювала разом із дітьми нові слова, що слугує кращому запам'ятовуванню матеріалу, бо у цьому віці особливо добре розвинена саме тривала пам'ять.

Метою цього уроку є прослуховування та сприймання лексики на тему *погодні умови*, показати розуміння слів за допомогою рухів. Вправа обрана відповідно інтересам та віку дітей, тому на відео помітно з яким задоволенням діти повторюють слова та рухи за вчителем. Нові слова закріплюються у пам'яті ще краще, коли вони озвучуються на показуються не тільки вчителем, але й самою дитиною. Перевагою є й те, що вчитель не дає забагато нових слів, не перевантажує дітей інформацією. У цій вправі-грі діти опираються на органи чуття, в них виробляються асоціації до слів.

За допомогою рухів або жестів можна розвинути фантазію та збагатити образність мови того, хто її використовує. Кожна людина має свій хід думок та логіку вибору алгоритму дій у тій чи іншій ситуації. Намагаючись донести інформацію, ми перебираємо велику кількість жестів, образів, способів

пояснення. Застосовуючи такий інструмент на уроці, як спосіб перевірити вже вивчену лексику або підсилюючи рухами презентацію нових слів або понять, розвивається фантазія дітей. Тому наступним завданням можна зробити гру «Крокодил». Одна дитина буде показувати певне слово, а всі інші будуть вгадувати, що також підвищить активність дошкільнят на уроці. Крім того, можна попросити дітей придумати якнайбільше способів показати якесь окреме слово, адже фантазії дітей не має меж, а розважаючись у такий спосіб, слова будуть краще відкладатися у пам'яті.

Те, що слова введені вчителькою мають певні асоціативні зв'язки грає велику роль у ефективності їх сприймання дітьми. Нові слова не треба давати ізольовано за значенням, вони не мають бути розкиданими у тексті, міститись у віршах або піснях. При ознайомленні з новою лексикою, треба одразу презентувати групу слів, що позначають якусь частину дійсності. Також дітям не можна давати більше, ніж 10 нових слів, краще буде презентувати 6 або 7, введення лексики має бути вмотивоване та викликане комунікативними потребами дітей. Варто пам'ятати, що дітей не можна примушувати вчити нову лексику, вона повинна утвердитися у свідомості дітей поступово, головне – це продумати поетапну систему вправ. Зображена у відео інтеріоризація лексики через гру буде більш ефективним за механічне запам'ятовування слів за списком.

У наступному відео викладачі давали поради щодо особливостей викладання у їх групах [GüFKS]. Коли у групі, де переважно вчать діти 2-3 років є діти, які розуміють німецьку мову гірше за інших, вчитель має говорити короткими простими реченнями, декілька разів повторюючи їх. Такі фрази як «підійди, будь ласка», «перевдягнися» або «відкрий сумку» обов'язково мають супроводжуватися жестами. Інша стратегія, яку використовують викладачі це супроводження кожного руху, дії словами, наприклад, під час сніданку. Також треба задавати дітям короткі запитання, звертатися до них.

У більш старших групах вчителі радять говорити із дошкільнятами у своєму нормальному темпі, вживати менше простих речень у мові, вести з дітьми діалоги, пояснювати правила ведення діалогу та використовувати у лексиконі більш легкі для сприймання слова. Таким чином діти можуть зрозуміти про що саме йде мова та одночасно вчать нові слова. Мовлення має приносити дітям задоволення, тільки тоді воно буде ефективним, можна використовувати пісні, як допоміжний матеріал. Ще однією методикою є зробити коло, у якому кожна дитина могла виразити власні думки та почуття за власного бажання. Ніколи не треба примушувати дитину говорити, адже це тільки забере мотивацію спілкуватися надалі.

У відео з заняттям групи дітей чотирьох-п'яти років було показано відразу декілька вправ [KDSB3S5]. На чистому аркуші паперу мали з'являтися нові елементи, щоб у кінці виникло цілісне зображення. При цьому діти називали кожен нову частину картини та говорили, де саме має знаходитись новий елемент – зверху, знизу або попереду. Наприклад, сонечко має знаходитись зверху, травичка – знизу, гора має стояти на землі, попереду гори має бути будинок. Вчителька також запитувала, яка ознака елемента робить його тим, чим він є, до прикладу, цей предмет є будинком, бо він має вікна. Це була перша вправа, під час якої діти тренували вивчену лексику.

Другою частиною заняття була вправа, у якій діти мали говорити короткими реченнями або фразами. Останнім елементом малюнку була зів'яла квітка з приводу якої діти виражали власні здогадки, що має відбутися, щоб квітка знову розцвіла, яким чином вона може отримати воду. Друга вихователька для більшої наочності принесла справжню квітку у горщечку, яка теж була зів'ялою і запитала, що саме ми робимо, щоб листячко не було засохлим. Діти одразу почали обмінюватися своїми думками та пропозиціями. Вчителька лише давала невеликі підказки, наштовхувала на правильний хід думки.

Під час третього завдання діти самостійно по черзі складали картину. Вони клали елементи на аркуш паперу у тому порядку, який був заданий на початку заняття вчителькою та казали назву цього елемента – «die Sonne», «die Wolke», «das Gras», «der Berg», «das Haus», цим самим відтворюючи малюнок. Кожна дитина отримала по одному предмету, та мала чітко озвучити його назву, інші діти слухали або підказували одне одному.

Коли вчителька показувала окремий елемент, вона правильним чином будувала запитання. Відомо, що форма запитання спонукає дитину шукати сенс картини. Якщо запитання буде побудовано таким чином, як наприклад, «Що ви бачите на картині?» або «Хто ще що-небудь хоче додати до сказаного?», діти відповідають шляхом називання будь-якого предмета, зображеного на картині, тобто відповідають на рівні перерахування. Але якщо змінити форма запитання буде інакшою: «Про що тут намальовано?», або «Що можна зробити, щоб квітка знову розцвіла?», то у таких випадках діти відразу переходять до тлумачення. Формування інтересу до розуміння картини з раннього віку призводить до вміння сприймати картину загалом [ДП 2008, с. 276]. Дитині важко сприймати самій картину без супроводження словом дорослого, бо головна увага дошкільнят звертається насамперед на окремі частини.

У відео ми можемо побачити, що тема погодних умов не є новою для дітей, вони у змозі у ній орієнтуватись, тому змогли без проблем інтерпретувати малюнок. Вони розглядали картину послідовно і детально, давали правильні пояснення, бо сюжет картинки не виходив за рамки їх знань та життєвого досвіду.

Важливо підкреслити, що вчителька використала для малюнку усього 6 елементів. Це як раз правильне число предметів, яке можуть помітити на малюнку діти. Якби елементів було удвічі більше, більшість з них опинилося би поза полем зору дитини, яка, зосереджуючись на деталях, пропускає головне. Тому, при виборі картинок для розгляду або аналізу дітьми, варто

враховувати, що багатопредметність може гальмувати процес сприймання зображеного.

Показаний на відео тип заняття називається уроком зворотного планування, тобто планування уроку від мети. При цьому потрібно подумати про те, які етапи уроку є необхідними для виконання конкретного завдання. Всі викладацькі заходи показаного у відео уроку були спрямовані на виконання цільового завдання. Ця лінгвістична задача пред'являє до дітей цілий ряд вимог мовного і немовного характеру. Коли викладач починає урок із завдання, з яким потрібно впоратися та визначає при плануванні уроків, що дітям потрібно виконати для його вирішення, це називається зворотним плануванням або Rückwärtsplanung [Simonis].

Перед виконанням завдань діти повинні були практикувати такі слова, як хмара, дощ, гора, що є прикладом того, як на уроках німецької мови пов'язані між собою вправи і завдання. Практика словникового запасу і структур має чітку мету: використання мови при виконанні завдання. Відео з уроку у дитячому садку у Барселоні є гарним прикладом подібного заняття. Кожна дитина виражала свою думку на німецькій мові, при цьому використовуючи лексику до теми погодні умови та водночас чула і повторювала нові слова за вчителькою. Ці слова були не дуже складні і повністю відповідали віку дітей.

У наступному переглянутому відео з уроку діти чотирьох – п'яти років співали пісню на німецькій мові, яка супроводжувалась водночас рухами [KDSB4S1]. Ми побачили як був задіяний метод повного фізичного реагування або TPR на практиці. У процесі виконання пісні була скоординована мова і дій, тобто навчання іноземної мови відбувалося у русі. У прикладі з дитячого садка в Барселоні діти вже знали пісню, незважаючи на це, у деяких були труднощі з координацією руху, ритму і співу. Якщо брати до уваги індивідуальні відмінності дітей на їх етапах розвитку, це є абсолютно нормально.

Для того, щоб включити рухливу пісню у навчання, вчитель має заздалегідь відпрацювати рух, текст і мелодію для себе, щоб він сам були впевнений у своїх діях. Підготовуючи пісню, треба зв'язати текст з рухами і спочатку розробити історію, в якій показані всі рухи і слова. Спочатку необхідно попросити дітей зробити окремі рухи, які координуються лише кількома фразами або словами. Діти повинні мати достатньо часу для повторень. Вчитель проговорює строчку за строчкою, при цьому виконуючи рухи, щоб діти краще могли засвоїти новий матеріал. Після цього строчка має проговорюватись всією групою, а потім по черзі діти самостійно роблять певний рух. При необхідності рекомендується взяти такі допоміжні матеріали як ручну ляльку або картки зі зображеннями.

Діти зможуть виконувати рухи самостійно тільки після декількох повторень разом. Однак, якщо у пісні міститься багато складних і неоднозначних слів, у дошкільнят можуть виникати труднощі з моторикою, хоча вони і розуміють сенс слів. Тому на самому початку навчання доцільніше буде обрати простіші пісні, такі як наприклад, «Hallo, hallo, schön, dass du da bist» [WDFB], «Die Hai-Familie» [KHF] або «Alle Leut'» [ALSzM]. Маленька дитина починає вивчати німецьку мову з великою зацікавленістю, оскільки це щось нове, ще не знайоме дитині, їй це цікаво. Завдання вихователя зробити все можливе, щоб підтримати інтерес дитини, її здатність дивуватися і захоплюватися. Саме в цьому допомагають рухливі пісні.

З пісень у плані навчання іноземної мови дитина може винести правильну вимову, лексику, граматичні конструкції та інтонацію. За їх допомогою діти краще зможуть засвоїти та розширити лексичний запас, бо в них містяться нові слова та вирази, вже знайома лексика зустрічається у новому контексті, що також допомагає її активізації. Досить часто у піснях для дітей можна зустріти географічні назви, поетичні слова або власні імена, що сприяє розвитку у дітей почуття мови та знання її стилістичних особливостей. Музичний слух напряму пов'язаний із розвитком артикуляційного апарату,

тому розучування і виконання коротких, простих пісень з частими повторами є допомогою у закріпленні правильної артикуляції, особливості ритму [Беланов 1998, с. 5-8].

Далі було порівняно заняття двох різних груп. Перша група дітей брала участь у сценічній грі про кругообіг води [KDSB3S5]. Вихователька побудувала коло з таких елементів як хмаринка, туча, земля, струмок та море. Діти один за одним ходили по колу, коли лунала пісня. Як тільки запис був призупиненим, діти зупинялися біля елемента і вчителька запитувала у якому саме елементі вони знаходяться. Під час наступної вправи діти отримували по краплині води та казали виховательці де саме вони хочуть залишити її – в хмаринці, тучі, землі або у морі. Таким чином це заняття в першу чергу присвячене вивченню нових слів і розумінню їх в контексті кругообігу води. Вихователька заохочує дітей до того, щоб вони могли називати явища, речі своїми іменами. Діти слухають вказівки, слідуєть заклику рухатися в круговороті води, беруть по краплі. Вони відповідають на прості питання, наприклад, як називається те чи інше явище, що там відбувається. Вони залишаються на рівні опису.

Діти грають в кругообіг води – вони самі стають краплями, які проходять через кругообіг. Можливо, вони не всі на перший погляд зацікавлені в темі, адже діти ще дуже малі, а тема є абстрактною. Скоріше за все вони також вбирають багато інформації, коли ходять, рухаються. Однак вправа цікавить дошкільнят, як тільки щось стає відчутним і пов'язане з рухом, тоді вони активно беруть участь, імітують, розуміють те, що бачать, починають розуміти окремі явища, наприклад, що крапля відправляється в подорож, піднімається. Після декількох запитів вони можуть назвати окремі речі, деякі з яких спочатку на своїй рідній мові, але водночас вони швидко вивчають німецькі еквіваленти і промовляють слова заново вже на іноземній мові. Вони можуть сказати, де знаходиться, наприклад, вихователь або хтось із дітей. Однак розуміння загального взаємозв'язку і феномену

природознавства здається обмежено можливим для цієї вікової групи. На когнітивному рівні стає ясно, що тема є надмірно складною. Але саме завдяки діалогу вихователь досягає того, що діти можуть називати окремі ситуації і приймали участь у вправі. У цьому віці діти не заучують слова напам'ять.

У другій групі вчителька провдила експеримент з водного циклу, діти повинні були описати водний цикл і застосувати лексику, яку вони вивчили до цієї теми [KDSB2S4]. Спочатку вихователька запитала дітей, що потрібно для того, щоб утворився дощ. Вона вислухала варіанти кожної дитини, перерахувала їх, проговорила варіанти у правильній послідовності. Для вихователя важливо повторювати слова декілька разів, аби діти змогли їх краще запам'ятати. Ця група дітей є старшою, тому більшість дітей відповідають не одним словом, а цілим реченням. Декілька дітей говорили водночас, але ми можемо побачити, що вихователька не робила жодного зауваження з цього приводу. Звичайно, дисципліна важлива на занятті і діти повинні її дотримуватись, але при говорінні, буде доречним не перебивати дошкільнят, а навпаки вислухати. Пізніше діти на занятті, почали прислухатися до думки одне одного та навіть коментували відповіді, казали погоджуються вони зі сказаним або ні. Вчителька не давала прямих підказок, вони лише підштовхувала дітей до правильної відповіді. Вони також ставила запитання до дітей, які були менш активними в обговоренні теми. У тому разі, коли дошкільнята відмовлялися говорити, вихователька у жодному разі не примушувала їх відповідати, а просто запитувала інших. Роль вчителя не зосереджується тільки на створенні середовища навчання, він має бути своєрідним активатором, який мотивує дітей до навчання та виконання вправ [Spiewak 2013, с. 2].

Наступним етапом було відтворення кругообігу води в природі. Для цього були взяті намальовані дітьми картинки та стрілки, які позначували послідовність процесу. Діти називали кожне зображення, а потім намагалися самостійно відтворити кругообіг, обираючи порядок в якому має стояти кожен

з елементів. Звичайно у цьому віці дітям важко працювати над вправами без підтримки вчителя, він має контролювати процес і допомагати, якщо виникають певні труднощі. Коли діти побудували коло з елементів, вчителька запитала ще раз, як утворюється дощ. Діти знову озвучували кожний намальований предмет або явище на німецькій мові.

Далі вихователька провела експеримент з чайником, задавала питання, щоб задіяти дітей до розмови. Дітям було сказано, що даний експеримент відображає реальність того, як вода випаровується сонцем. Цей цикл діти можуть відтворити за допомогою картинок і стрілок.

Мета заняття в обох групах – це ознайомлення з кругообігом води. У більш старших дітей мета уроку ще більше пов'язана з тим, щоб навчитися розуміти такі явища, як випаровування, опади та інші. В обох відео ми можемо помітити приклад спільного конструктивного підходу. У викладанні мови природниче явище має бути зрозуміле. Ми можемо простежити експеримент, а також діалогічну взаємодію вихователя і групи дитячого садка, діти краще усвідомлюють матеріал, коли бачать щось своїми очима, самі переживають певний момент. Педагог також міг би презентувати тему як знання фактів, як чисте розширення знань (малювання/запам'ятовування).

Також можна дотримуватися тематичних областей з інших предметів для роботи в класі. По-перше, завжди слід враховувати попередні знання дітей. Шляхом спостереження, діалогічного використання, відповідних матеріалів, власних експериментів та іншого, треба визначити, чи можуть ці зв'язки бути простежені для дітей. Якщо так, то нові знання можуть бути побудовані, сконструйовані у мозку.

У відео з дитячого садочку Барселони діти виконували вправу за допомогою картинки [KDSB5S1]. Вчителька показала дітям малюнок із зображенням дітей, які тримають парасольку та запитала, що зображено на зображеному. Діти давали відповіді, детально описуючи картинку. Далі

вихователька дала указку одній дитині та попросила вказати на предмет або людину та сказати назву на німецькій, інші діти повторювали. Важливо заздалегідь встановити критерії при спостереженні за усною роботою і подальшою документацією. Для будь-якого викладача, який хоче спостерігати і документувати усні виступи окремої дитини, з цим завданням важко впоратися поодинці, тому що, крім спостереження, він також повинен контролювати уроки. Якщо вихователь не викладає в команді, необхідно подумати про те, яким чином можна досягти мети. У даному відео вчителька запитала окрему дитину, прослухала її мовлення, завдяки чому може дати висновок щодо роботи цієї дитини.

У наступному переглянутому відео, де показане заняття дітей з польського садочку, діти разом з вихователькою виконували пісню-вітання [DaFiK]. Можна помітити, що ця пісня допомагає дітям вивчити цифри від одного до дванадцяти. Обрана вчителькою пісня є досить легкою, посильною для дітей даного віку, вона є досить веселою і помітно підіймає настрій у групі, створює доброзичливу атмосферу. У пісні присутні повтори, фрази є короткими та зрозумілими для дітей. Крім того, під час виконання цієї пісні також задіяні рухи, діти водять боками під час слів «тік-так» та показують на пальцях котра година лунає в пісні. Періодичне виконання такої пісні допоможе дітям засвоїти не тільки цифри, але й фрази вітання, наприклад, „Guten Tag!“. Тож діти зможуть використовувати ці слова та фрази у реальному житті. Хоча у відео деякі діти не виконують рухи разом з усіма, можна побачити, що вони все одно повторюють слова пісні.

Наступну пісню діти виконували разом з іграшкою кроликом Гансом. Відразу помітно, наскільки іграшка зацікавлює дітей, побачивши її, вони весело віталися. Для дітей лялька або іграшка є другом, з яким вони з легкістю наважуються розмовляти. Іграшка може висловлювати почуття, вона може робити помилки, і є важливою для дитини через психологічні та емоційні

причини. Дітям старшого віку може бути важко ідентифікувати себе з іграшкою, вони вже переросли ту саму магічну фазу, де фантазія є реальністю.

Вчителям дуже допомагає іграшка у викладанні німецької мови у дітей дошкільного віку, тому що вони можуть вести діалог німецькою мовою з нею, іграшка може демонструвати, як має виконуватися вправа, може познайомити з новою темою, допомогти в розробці ритуалів привітання або прощання. Іграшка говорить тільки на німецькій, це ще одна хороша причина для того, щоб діти розмовляли тільки на іноземній мові під час занять.

Спочатку діти разом із вчителькою співали пісню “Wer bist du?”, потім вони передавали кролика одне одному. У чийх руках опинявся кролик, той мав заспівати пісеньку. У такий спосіб добре тренується пам’ять та покращується говоріння. Дошкільнята запам’ятовують такі важливі фрази як „Ich bin“ та „Wer bist du?“, які надалі можуть активно використовуватися при складанні діалогів.

Наступною вправою було повторення пісні-руханки «Guten Abend!». Діти бігали разом зі вчителем по колу, запиняючись на деяких словах на місці. З цієї пісні також можна вивчити декілька корисних фраз, діти зможуть прощатися один з одним, з викладачем, а також можуть сказати котра година. Дошкільнята у будь-якому віці легко сприймають почуте, без проблем засвоюють усно не тільки окремі слова, а й цілі речення. Усна форма навчання з перших кроків створює умови для розкриття комунікативної функції мови і дозволяє наблизити процес навчання до умов реального, що викликає інтерес учнів до предмету і створює досить високу мотивацію до вивчення німецької мови. З відео можна помітити, що дітям подобається процес виконання пісні, вони з задоволенням повторюють слова разом із вихователькою. Розучування пісень дає дітям можливість швидше накопичувати мовний матеріал і виробляє вміння здійснювати мовні дії з ним, що створює сприятливі умови для навчання і викликає інтерес у дітей.

Далі у відео була показана вправа, у якій була застосована наочність. Вихователька показала дітям малюнок, на якому були зображені всі члени сім'ї кролика Ганса. Діти мали відповісти на питання, хто саме зображений на картинці. Таким чином вони повторювали слова з теми «Сім'я». Діти також описували предмети, які були у руках в кожного з зайчиків, такі як м'яч, палиця, парасолька, іграшка. Після почутою правильною відповіді вихователька хвалила дітей, повторювала правильний варіант чітко і більш голосно. Як відомо, дитина набагато швидше засвоює іншомовну лексику, якщо вона пов'язана з конкретним образом або дією. Яскраві, кольорові предмети, зображення та іграшки надовго залишаються в пам'яті дитини, бо в неї більш розвинена образна пам'ять, ніж словесно-логічна, а це сприяє кращому запам'ятовуванню назв таких предметів, явищ іноземною мовою.

Ще однією використаною вправою був квіз із картками. Цікавим є те, що вчителька не розподіляла дітей на декілька команд, вся група дітей була окремою командою, вони грали з вихователькою. За кожну правильну відповідь давалися бали, коли діти правильно називали зображене, вчителька клала картку на сторону дітей, коли вони неправильно називали предмет або члена родини, вихователька озвучувала правильний варіант і клала картку на свою сторону. У такий спосіб легко було визначити, які слова діти засвоїли добре і які треба ще повторити. Якщо на початку гри не всі діти брали участь, то під кінець квізу, діти все більше включалися в процес і були активнішими. Достатньо було лише показати знайому картинку дітям, як в їх пам'яті відразу спливало відповідне їй слово. Коли вчителька бачила, що у команді дітей більше карток, ніж у неї, вона вигукувала, жалілася, як мало в неї балів і що діти виграють у неї. Такі дії також помітно мотивували дітей, робили квіз цікавішим і веселішим. Крім того, діти рахували скільки карток вони мають, а отже тренували і цифри. Вихователька допомагала дошкільнятам перераховувати малюнки, було видно, що ця тема є для дітей не дуже знайомою. Для дітей на ранньому етапі навчання в основному цікавіше

займатися колективними формами діяльності, для них набагато цікавіше грати у щось разом, під час подібної гри стирається зовнішній бар'єр між вчителем і учнем, дитина не боїться говорити, адже вона думає, що це всього лише гра.

Передостаннім завданням було назвати показані предмети. Вихователька показувала такі елементи, як м'яч, шапку, палицю, парасольку. Діти мали змогу потримати ці предмети на руках, пограти в м'яча, відкрити парасольку. Такий вид наочності є зоровим та дотиковим. Предметний вид наочності також надзвичайно важливий для дитини. Діти мають здатність не тільки побачити, почути, але й відчутти дає саме предмет. Вчитель має використовувати набір предметів, відповідних досліджуваній лексиці. Ці предмети легко знайти і при цьому вони в значній мірі розширюють простір для творчості вчителя, а також привертають увагу дошкільнят. Образи ще яскравіше відбиваються у пам'яті дітей, бо вони запам'ятовують що саме вчителька або вони робили з цими предметами. Відкриваючи парасольку, вихователька казала, що починається дощ і діти мають підійти до неї, щоб не намокнути. Потім закриваючи парасольку, вона казала, що дощ закінчився і зараз вже сяє сонце. Презентація предмету в умовній ситуації також покращує запам'ятовування слів. Предметна наочність дає можливість створити у дітей прямі асоціації між предметом та іноземним словом без будь-якого посередництва рідної мови.

Останнім завданням було виконання пісні, яка включала у себе декілька вивченої на занятті лексики, а також такі слова як вправо, вліво, вперед, назад. Під час виконання діти виконували різні рухи. Вони повторювали пісеньку багато разів, кожного разу нарощуючи темп виконання, але під час останнього виконання вчителька попрохала дітей промовити слова повільно і чітко. Було видно, що діти запам'ятали текст пісні добре, вони співали пісню і без допомоги викладачки. Пісні-руханки сприяють формуванню алгоритму: жест – образ – слово. Деякі діти можуть несвідомо вдаватися до використання жестів при спробі передати думку або згадати що-

небудь. Цю особливість дітей можна широко використовувати при навчанні лексиці і цифр. У піснях практично кожна фраза вводиться в супроводі того чи іншого жесту, руху і аж до повного засвоєння фрази супроводжується їм. Вчителю часто буває досить показати жест, щоб дитина згадала необхідне слово.

Під кінець заняття вихователька взяла улюблену іграшку дітей кролика Ганса і попрощалася з дітками з його допомогою. Вона запитала кролика чи повернеться він ще до дітей, чи сподобалося йому заняття, а кролик запитав у дітей чи було їм весело та цікаво на уроці. Всі діти гучно вигукували, щоб кролик ще до них повернувся та відповідали, що заняття було цікавим.

Безперечно у всіх вправах з переглянутих відео присутня наочність, яка дозволяє дітям сприймати предмет безпосередньо та під керівництвом вчителя, тоді у дитини відчуття будуть перетворюватися на поняття, з понять укладатиметься думка, яка перетвориться згодом у слово. Важливо чергувати різні види наочності (зорову, слухову, дотикову та інші) та використовувати наочні засоби цілеспрямовано, не переповнюючи уроки, так як це може перешкодити учням зосередитися і обдумати найбільш суттєві питання. Таке застосування наочності в навчанні приносить не користь, а тільки перешкоджає засвоєнню знань і розвитку дітей. Такий дослідник як Шоніке у своїй роботі зазначив, що слухова наочність приносить найбільшу укористь у вивченні іноземної мови, діти мають бути сконцентровані на сказаному та уважно слухати викладача, мова йде саме про свідоме слухання [Schönicke 2013, с. 27] Наочність допомагає дошкільнятам засвоювати мовний матеріал більш осмислено і з більшою цікавістю. Крім того, вона підвищує активність дітей, викликає інтерес до занять іноземною мовою, розширює обсяг засвоюваного матеріалу, знижує стомлення, тренує творчу уяву, креативність та загалом помітно полегшує весь процес вивчення німецької мови.

2.2 Розробка комплексу вправ для дітей від 2 до 6 років для формування вмінь та навичок усного мовлення німецькою мовою

Враховуючи особливості формування комунікативної компетенції у дітей дошкільного віку, а також завдяки детальному вивченню засобів і методів формування вмінь та навичок усного мовлення німецькою мовою був розроблений комплекс вправ. Метою комплексу вправ є формування комунікативних навичок при навчанні німецької мови, завдяки включенню в програму навчання наочних методів. Крім того, пропонується комплекс вправ має полегшити процес підготовки до занять і впровадити в урок різні форми роботи і цікаві завдання, які в свою чергу занурять дітей у вивчення іноземної мови. Дошкільнята, які тільки починають пізнавати свою рідну мову, зможуть поступово та більш ефективно вивчати абсолютно нову для них мову.

Розроблений комплекс вправ розрахований на дошкільнят віком від 2 до 6, зі знанням німецької мови на нульовому рівні і початковому рівні української мови. У методичній розробці містяться завдання як для індивідуального викладання, так і для дітей в групі.

Пропонується комплекс вправ може бути використаний як вихователями дитячих садків, репетиторами, а також батьками в якості допомоги у формуванні базових умінь володіння німецькою мовою та у підготовці до уроків в цілому.

Комплекс вправ складається з 6 занять, які послідовно викладаються діткам від 3 до 5 років. Кожне заняття включає в себе одну тему та розділений на декілька етапів, відповідно до цілей і завдань даної частини заняття. Уроки написані в послідовності, якій рекомендовано слідувати, але деякі теми можуть бути виключені з навчання або поміняні місцями, виходячи з інтересів дітей і бажання батьків або вчителів.

При розробці комплексу були поставлені наступні завдання:

- логічна структура уроку, відповідно до психолого-фізіологічних особливостей дітей даного віку;
- правильне впровадження наочних методів навчання на всіх етапах заняття, а також використання різних форм діяльності протягом усіх занять;
- створити мотивацію до вивчення мови;
- засвоєння простих одиниць мови, а також вміле їх використання у мовленні;
- розвивати у дітей творчі здібності, вміння встановлювати закономірність та слухове сприйняття;
- розвивати мислення, пам'ять, увагу і посидючість;
- сприяти можливості для самовираження і зняття всіх можливих психологічних бар'єрів;
- розвивати вміння долати труднощі;
- формувати навички колективної роботи (при груповому навчанні англійської мови) та навички самостійності.

Комплекс вправ складається з 7 уроків, за різними темами: «Tiere», «Zahlen», «Jahreszeiten», «Meine Familie», «Kleidungsstücke», «Sport». Кожна тема складається з різної кількості занять, так «Meine Familie» і «Sport» включають в себе два заняття, кожне з яких по тривалості становить дві години. Тема «Zahlen», «Jahreszeiten», «Tiere» включає в себе всього одне заняття. Для зручності уроки були розділені на кілька етапів, відповідно цілям і завданням конкретної частини уроку. Заняття проводяться по два рази на тиждень.

Заняття 1 «Meine Familie»

Необхідні матеріали для проведення заняття:

1. Комп'ютер.
2. Малюнок сім'ї.

3. Аркуші паперу з розмальовками.
4. Картки з іменами дітей.
5. Іграшка мишеня Максї.

1 етап. Знайомство з дітьми.

1. Спочатку вчитель має представитися дітям, підійти до кожної дитини, назвати своє ім'я та запитати в дитини як її звуть: «Hallo, ich bin... Und wer bist du?». Дитина має назвати своє ім'я, але якщо дитини не хоче відповідати або соромиться, вчитель або інші діти можуть їй підказати. Не треба примушувати дитину давати відповідь або повторювати за вчителем, буде достатньо, якщо вона кивне головою. Важливо пам'ятати, що на такому ранньому етапі треба зацікавити дітей у вивченні іноземної мови, вони не повинні мати страх перед відповіддю.

2. Далі вихователь може увімкнути відео з пісенькою «Hallo, hallo schön, dass du da bist» [HSDDB]. Перший раз діти просто дивляться відео, не повторюючи рухи або слова. Потім вчитель каже: «Давайте також поздороваємося один з одним, як дітки на відео». Діти стають у пари та повторюють рухи за вчителем. Не потрібно відразу повторювати абсолютно всі рухи та слова надані в тексті пісні, діти мають вивчати її поступово.

2 етап. Пісня-руханка.

1. Вчитель вмикає наступну пісеньку без супроводу відео «Ich, ich, ich, du, du, du» [DmHH]. Далі вихователь проговорює слова декілька разів спочатку самотійно, а потім до нього залучаються діти.

2. Вчитель бере завчасно підготовлені картки з іменами дітей і коли лунає пісня, бере одну з карток та питає чие це ім'я, кожна дитина підходить до вчителя і бере картку з ім'ям. Вчитель звертається до кожної дитини по імені: «Hallo, ...».

3 етап. Презентація теми Сїм'я.

1. Вчитель знайомить дітей з мишенятком Максї та його родиною (Рисунок 2.1) [MDW]. Рекомендується принести іграшку для заняття, щоб зробити заняття більш цікавим для дітей. Вчитель каже дітям, що до них

завітав маленький гість і питає у них чи знають вони хто це. Діти відповідають на українській мові. Якщо дітям складно відповісти, вчитель допомагає їм та потім на німецькій мові дублює фразу і каже, що це мишенятко, яке також прийшло до них навчатися. Мишеня здоровається з дітьми, називає своє ім'я та запитує дітей їх імена.

2. Вихователь показує картинку зі сім'єю мишенятка і запитує його на німецькій мові «Ist das deine Familie, Maxi?». Мишенятко радісно вигукує: «Ja, es stimmt, das ist meine Familie». Макс запрошує діток підійти поближче до нього та стати у півкolo, щоб усі могли бачити картинку. Важливим є те, що іграшка має розмовляти з дітьми тільки на німецькій мові, вихователь може дублювати, пояснювати його слова дітям. Макс показує на кожного члена родини та говорить хто це: «Das ist meine Mutter», «Das ist meine große Schwester», «Das ist mein Vater», «Das ist meine Oma». Мишеня декілька разів представляє дітям свою сім'ю.

Рисунок 2.1

3. Далі вихователь сам запитує у дітей чи знають хто зображений на малюнку. Коли діти відповідають правильно, Максі радісно вигукує «Das ist richtig!», «Genau!», «Super!».

4 етап. Розмальовка.

1. Максі роздає кожній дитині аркуш паперу з зображенням одного члена родини та просить дітей розмалювати їх так, як вони бажають.

2. Потім мишеня запитує кожну дитину, хто зображений на її аркуші паперу. Якщо дітям важко відповісти, Максі або інші діти підказують або повторюють слідом.

5 етап. Прощання.

1. Вчитель каже, що вже дуже пізно і Максі мусить іти додому до родини, перераховує хто чекає його вдома: «Es ist so spät! Maxi muss nach Hause gehen. Seine Mutter, Vater, Oma, Opa, Schwester und Bruder warten auf ihn.» Максі підходить до кожної дитини та каже до побачення і що він обов'язково повернеться до них.

2. Вихователь вмикає дітям відео та каже: «Давайте переглянемо відео та заспіваємо разом із дітками пісеньку Auf Wiedersehen» [WSaW].

Заняття 2 «Meine Familie»

Необхідні матеріали для проведення заняття:

1. Комп'ютер.
 2. Рисунок із родиною мишенятка.
 3. Аркуші паперу для «Maldiktat»
 4. Рисунок для гри «Wer fehlt?».
 5. Роздрукований варіант настільної гри, кубик та фігурки.
 6. Рисунок із зображенням друзів мишенятка.
 7. Картки із зображенням членів родини або друзів.
 8. Зображення будинку та дитячого садочку.
- 1 етап. Привітання.

1. Вчитель вітається з дітьми та пропонує привітатися один з одним як діти у пісні «Hallo, hallo schön, dass du da bist» [HSDDDB]. Спочатку вихователь нагадує дітям слова, повторює разом з ними та вмикає пісеньку.

2 етап. Закріплення вивченого матеріалу.

1. Вихователь показує малюнок сім'ї мишенятка (Рисунок 2.1) [MDW], діти повинні назвати кожного члена родини. «Діти, ви пам'ятаєте хто до нас завітав минулого уроку? Давайте разом згадаємо всю сім'ю мишенятка!».

2. Вчитель дістає аркуші паперу для кожної дитини та диктує на німецькій мові вивчені слова, діти мають намалювати їх на аркуші: «А тепер намалюємо всю родину Максі!». Після кожного намальованого рисунку, діти показують свій результат вчителю.

3. Вчитель вмикає відео з пісню про родину мишенятка [MFF]. «Давайте зараз переглянемо відео про сім'ю Максі та перерахуємо всіх членів родини на паль

рухи за вчителем».

3 етап

1. Вчитель показує малюнку зображення родини мишенятка та просить дітей сказати кого саме вони бачили.

4 етап

1. Вчитель показує малюнку зображення родини мишенятка та просить дітей сказати кого саме вони бачили.

2.2) [MDW], на якому зображені всі друзі Максі, мишеня розповідає про кожного з них (Bunny Hase, Molly Schwein, Tom Bär).

а та виконують рухи, wer ist das?».

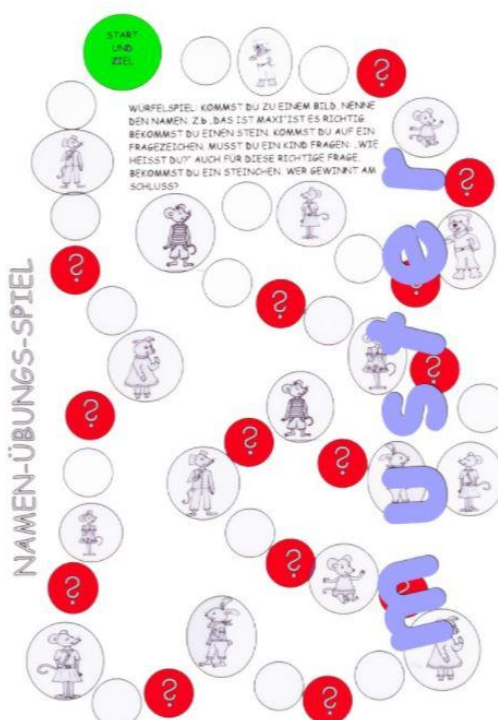
зідсутній?»). На наступні, діти мають

з дітьми в одну

Рисунок 2.2

2. Вчитель показує аркуш із грою (Рисунок 2.3) та розповідає умови [MDW]. Кожна дитина отримує фігурку та по черзі кидає кубик, якщо випадає знак питання, вчитель питає «Wie heißt du?», дитина має назвати хто зображений на малюнку. Якщо відповідь правильна, фігурку треба поставити на один хід вперед. Вчитель має грати з дітьми та першим показати, що треба робити. Таким чином, діти відчуватимуть підтримку зі сторони вихователя та краще зрозуміють правила гри.

Рисунок 2.3

5 етап. Закріплення теми.

1. Вчитель показує зображення з членом родини Максї або зображення його друга та запитує у дітей хто саме зображений на малюнку.

Дитина має відповісти правильно та після цього отримує картинку. Після кожної правильної відповіді вчитель хвалить дітей та ще раз чітко промовляє її «Es stimmt! Das ist Mutter» або запитує Максі чи правильна це відповідь.

2. На дошці прикріплені два аркуші паперу, на одному зображений будинок мишенятка, на іншому дитячий садочок. Вчитель розповідає про кожне зображення та просить дітей по черзі приклеїти зображення із членом родини або другом мишенятка на дошку. Діти ще раз повторюють хто зображений на картинці та приклеюють її на зображення будинку або дитячого садочку.

6 етап. Прощання.

1. Вчитель запитує: «Як ми говоримо, коли йдемо додому та прощаємося?», «До побачення!», «Давайте скажемо до побачення на німецькій мові! Auf Wiedersehen!».

2. Діти дивляться відео та співають разом пісню «Auf Wiedersehen» [WSaW].

Заняття 3 «Kleidungsstücke»

Необхідні матеріали для проведення заняття:

1. Комп'ютер.
2. Іграшка мишенятко.
3. Рисунок сім'ї Максі.
4. Картки із зображенням різного одягу.
5. Десять карток для гри меморі.

1 етап. Привітання.

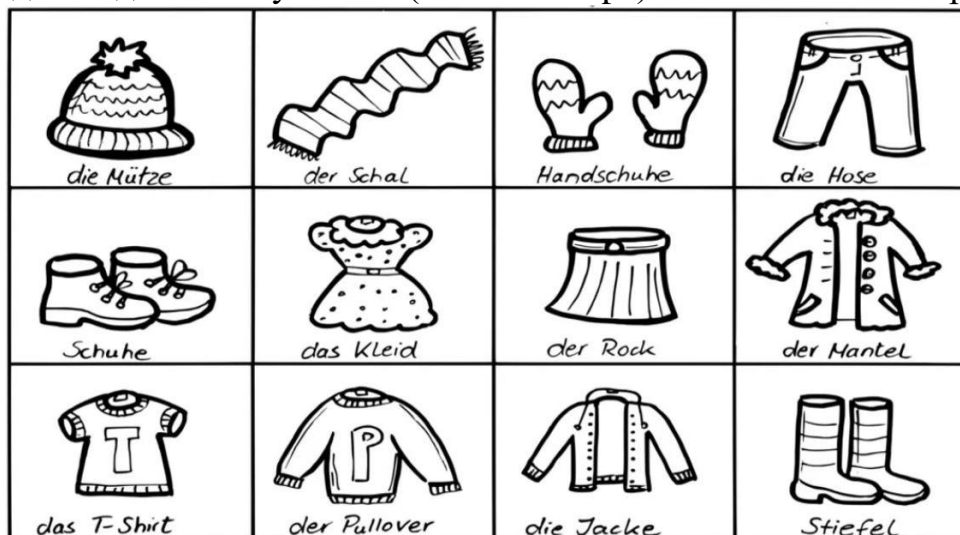
1. Діти повторюють слова та вітаються по мотивах пісні «Hallo, hallo schön, dass du da bist», співають. Вчитель підказує слова та рухи з пісні.

2. Вчитель вмикає відео з піснею, виконує рухи разом з дітьми [HSDDDB].

2 етап. Нова тема «Kleidungsstücke».

1. Вчитель бере іграшку та каже «Es ist schon kalt. Brrr. Sehen sie was Maxi trägt?». На іграшці вдягнуті штани. Діти відповідають на рідній мові, вчитель дублює ті самі слова на німецькій мові.

2. На рисунку із сім'єю мишенятка, діти мають вказати хто ще з членів родини вдягнений у штани (Vater und Opa). Вихователь повторює фразу

«Stimmt! Vater trägt eine Hose. Opa trägt eine Hose.». Під час перших двох вправ вводиться нове для дітей слово *Hose*, тому вчитель має чітко та часто його проговорювати.

3. Далі вихователь говорить ім'я дитини, яка також вдягнена у штани та каже «... auch trägt eine Hose. Wer noch?». Діти кажуть імена, вчитель допомагає їм з формулюванням речень. Діти повторюють речення за вчителем.

3 етап. Введення нової лексики.

1. Вчитель показує дітям картки із зображенням різного одягу (Рисунок 2.4) та запитує чи знають діти як вони називаються [LT]. Діти відповідають на рідній мові, вчитель каже ці слова на німецькій.

Рисунок 2.4

4 етап. Гра «Wer trägt?».

1. Вчитель кладе картки з зображенням одягу на окремі столи та просить дітей підійти до тої картки, на якій зображено предмет одягу, який зараз вдягнутий на дитині. Потім підходить до кожного столу та каже одним реченням, що обрали діти «... und ... tragen Kleider».

2. Вихователь просить дітей стати у одну лінію та каже певний предмет одягу. Діти, які у цей день вдягнені у цей одяг, мають пригнути вперед. Інші діти мають сказати, чи правильно стрибнули інші, якщо так, діти стрибають назад у лінію.

5 етап. Гра меморі.

1. Вчитель кладе на стіл 10 карток із зображенням одягу, кожна картка дублюється. Діти мають сказати, що саме зображено на картках.

2. Озвучуються правила гри. Діти стають по колу стола та по черзі відкривають по парі карток. Головна мета – це знайти якомога більше схожих пар. Якщо картки не збігаються одна з одною, вони кладуться назад на своє місце і хід передається наступному учаснику. При цьому діти називають німецькою мовою те, що зображено на картці. В цю гру можна грати декілька разів для кращого запам'ятовування слів, змінюючи при цьому положення карток на столі.

3. Вчитель вмикає відео-гру на комп'ютері [DİK]. Перед цим необхідно розповісти дітям, що саме вони мають робити у даній грі. У відео озвучуються всі зображені предмети, потім один з предметів зникає і діти мають сказати, якого саме предмету не вистачає. Після цього діти отримують

правильну відповідь. Ця гра є своєрідним тренажером для пам'яті і зробить її більш гострою. Мета гри – розвиток асоціативного мислення.

6 етап. Прощання.

1. Вчитель каже: «Діти, а ви пам'ятаєте як ми кажемо, коли вже пора прощатися і ми йдемо додому?», «Auf Wiedersehen!», «Ще ми можемо сказати Tschüss.».

2. Діти дивляться відео та співають разом пісню «Auf Wiedersehen». Перед цим вчитель каже: «Давайте зараз подивимось відео на якому прощаються дітки та заспіваємо разом із ними!» [WSaW].

Заняття 4 «Kleidungsstücke und Jahreszeiten»

Необхідні матеріали для проведення заняття:

1. Комп'ютер.
2. Іграшка мишенятко.
3. Зображення пір року.
4. Елементи справжнього одягу або картки з зображенням.

1 етап. Привітання.

1. Діти стають у пари та вітаються співаючи пісню «Hallo, hallo schön, dass du da bist». Якщо всім дітям вистачає пари, то вчитель виконує рухи сам, якщо у якоїсь дитини немає пари, вчитель виконує рухи разом з нею.

2. Вчитель вмикає відео з піснею та виконує рухи разом з дітьми [HSDDB].

2 етап. Повторення вивченого матеріалу.

1. Вчитель приносить до дітей іграшку Максі та запитує дітей чи пам'ятають у що він вдягнений. Діти відповідають та отримують радісні вигукі Максі «Das ist richtig! Super! Toll!».

2. Мишенятко запитує дітей у що вдягнені вони сьогодні. «Wer trägt Nase heute? Wer trägt ein T-Shirt?». Мишенятко підказує, якщо дітям важко відповісти та хвалить після кожної правильної відповіді.

3 етап. Гра «Wer trägt?».

1. Максі пропонує дітям пограти у гру та розповідає дітям правила. «Wer Hose trägt, springt auf! Wer das Kleid trägt, klatscht in die Hände! Wer ein T-Shirt trägt, setzt sich hin! Wer einen Rock trägt, nickt! Wer eine Jacke trägt, springt auf einem Bein!». Вчитель показує кожен рух під час озвучування правил, може підказувати дітям переклад слів.

4 етап. Введення нової теми «Jahreszeiten».

1. Діти стають у півколо. Вчитель бере зображення зими (Рисунок 2.5) та показує дітям, що йому холодно: «Brrr, es ist kalt. Es schneit.» [Ott-Heidmann]. Потім показує наступну картку із зображенням літа (Рисунок 2.6), показує, що йому спекотно та каже: «Puhhh, es ist warm!» [Ott-Heidmann]. Вчитель показує пантоміму і тільки після цього вказує на картку із зображенням. Під час представлення нових слів, діти вірогідніше за все будуть говорити свої здогадки на рідній мові. Це свідчить про те, що вони правильно зрозуміли пантоміму та про що саме йде мова.

Рисунок 2.5

Рисунок 2.6

2. Вчитель кладе на стіл наступні два зображення з весною та осінню (Рисунки 2.7 та 2.8) [Ott-Heidmann]. У руках вчитель тримає парасольку, спочатку відкриває, показуючи, ніби йде дощ, а потім висовує руку з-під парасольки перевіряючи чи йде дощ та закриває, коли він нібито закінчився.

3. Для наступної пантоміми вчитель може взяти вирізані зображення квітів та зобразити, ніби він збирає їх. Вчитель показує дітям картки з весною (Рисунок 2.7) та осінню (Рисунок 2.8) та озвучує їх на німецькій мові «Es ist Herbst. Es ist Frühling.» [Ott-Heidmann]. Діти уважно слухають вчителя та повторюють спочатку назви двох пір року, а потім цілу фразу.

Рисунок 2.7

Рисунок 2.8

5 етап. Гра у командах.

1. Вчитель показує дітям вивчені елементи одягу, та просить їх сказати як вони називаються. Для наочності можна взяти справжній одяг або картки з одягом.

2. Далі вихователь розкладає зображення з порами року на чотирьох окремих столах, розподіляє дітей на чотири групи та каже їм покласти кожний елемент одягу відповідно до пори року, коли вдягається цей одяг. Потім підходить до столу кожної групи та говорить: «Das ist Frühling. Was tragen wir?». Цю гру також можна проводити відводячи дітям певний час.

6 етап. Закріплення.

1. Вчитель розвішує зображення пір року у різних кутках кімнати та запитує дітей, що знаходиться у кутках. Діти мають назвати пори року.

2. Далі вчитель просить дітей зібратися на середині кімнати. Коли вихователь вигукує певну пору року, діти мають підбіжати до правильного кутка кімнати із зображенням. У цю гру можна грати декілька разів для кращого запам'ятовування нової лексики.

7 етап. Прощання.

1. Вчитель дивиться на годинник каже, що вже дуже пізно, час прощатися та йти додому. Потім вмикає пісню «Auf Wiedersehen» та співає разом із дітьми. [WSaW].

Заняття 4 «Sport»

Необхідні матеріали для проведення заняття:

1. Комп'ютер.
2. Зображення пір року.
3. Аркуші паперу з розмальовками пір року.
4. Різнокольорові олівці.
5. Картки із зображенням різних видів спорту.

1 етап. Привітання.

1. Вчитель каже: «Ich freue mich, euch alle heute zu sehen.». Вчитель просить дітей представитися один одному, приводить приклад на власному імені «Ich bin ... Wer bist du?».

2. Вчитель вмикає відео з піснею-привітанням та виконує рухи разом з дітьми [HSDDDB].

2 етап. Розмальовки.

1. Вихователь просить дітей сісти за столи та каже: «Es regnet heute. Es ist Herbst. Was kommt nach dem Herbst?». Діти мають перелічити всі пори року у правильній послідовності, вчитель підказує.

2. Вчитель роздає аркуші паперу дітям та каже: «Jetzt malen wir die Jahreszeiten auf einem Blatt aus». Діти мають розмалювати всі пори року використовуючи відповідні кольори: весну зеленою, літо жовтим, осінь помаранчевою та коричневою, зиму голубою. Під час того як діти малюють, вчитель проходиться між столами, допомагає дітям та хвалить їх.

3 етап. Введення нової лексики.

1. Вчитель просить дітей зібратися у півколо та представляє нові слова пантомімою. Спочатку вихователь запитує: «Wann machen wird das?», потім показує рухи. Вихователь має показати самими тільки рухами такі слова як «schwimmen, Schlittschuh laufen, Radfahren, joggen, Fußball spielen, Ski fahren, Volleyball spielen». Після введення кожного нового слова вчитель задає питання, коли саме ми займаємося цим видом спорту, перелічує всі пори року. Коли діти відповідають правильно, вчитель підтверджує відповідь та каже «Stimmt! Im Winter.». Деякими видами спорту займаються в різні пори року, тому вчитель має приймати декілька правильних відповідей. Ціль цієї вправи не тільки ввести нову лексику, але й навчити дітей структурі «Im Sommer / im Herbst / im Winter / im Frühling».

2. Далі вчитель повторює всі слова заново та вводить їх в структуру «Im Winter ist es kalt. Wir laufen Schlittschuh. Jetzt laufen wir alle Schlittschuh».

Вихователь запрошує дітей долучитися до вправи та повторювати рухи. Таким чином вчитель повторює з дітьми всі нові слова.

4 етап. Гра-руханка.

1. Вчитель перераховує нові слова один за одним, діти мають показати відповідний дієслову рух. Вчитель декілька раз перераховує всі нові слова, спочатку озвучує слова повільно, поступово прискорюючи темп.

2. Вчитель викликає бажаних вийти на середину та перейняти роль ведучого гри. Вчитель допомагає дітям з новою лексикою, може підказувати слова, рухи.

5 етап. Знайти відповідність.

1. Діти отримують картки із зображенням різних видів спорту та малюнки із зображенням пір року та мають правильно їх з'єднати між собою. Коли діти завершили роботу над вправою, вони разом порівнюють отримані результати.

6 етап. Прощання.

1. Вчитель дивиться на годинник та каже дітям, що заняття підходить к кінцю і вже пора йти додому.

2. Діти співають пісню «Auf Wiedersehen» разом із дітьми, включаючи тільки аудіозапис. [WSaW].

Заняття 5 «Sport»

Необхідні матеріали для проведення заняття:

1. Комп'ютер.
2. М'яч.
3. Картки із зображенням спортсменів.
4. Картки із видами спорту.

1 етап. Фізкультхвилинка.

1. Вихователь вітається з дітьми та пропонує їм почати заняття з фізкультхвилинки та вмикає відео [KBD]. Діти виконують рухи разом зі вчителем та повторюють за хлопчиком на відео.

2 етап. Повторення вивченої лексики.

1. Вчитель показує пантоміму, діти мають вгадати яке саме слово зображує вчитель.

2. Вчитель запрошує дитину, яка буде показувати слова замість вчителя. Всі бажаючі мають встигнути побути в ролі ведучого. Таким чином діти багато разів повторюють нові слова, спочатку із вчителем, а потім самі. Ще одним варіантом гри можуть бути картки. Вчитель викликає до себе одну дитину та дає їй картку із зображенням певного виду спорту, який вона має показати всій групі.

3 етап. Гра у м'яч.

1. Вчитель бере м'яч та кидає його кожній дитині. При цьому вчитель говорить слово, а дитина, яка отримала м'яч має продемонструвати дію, не скориставшись при цьому словами та звуками та потім кинути м'яч вихователю.

2. Вчитель викликає дітей по черзі зайняти його місце та допомагає дітям, підказує слова. Це сприяє більшому запам'ятовуванню лексики. За допомогою цієї гри дитина тренується виступати перед публікою, прибирається зайва сором'язливість. А головне, показуючи пантоміму, діти тренують уяву та фантазію.

4 етап. Гра «Що підходить?».

1. Вихователь поділяє дітей на дві групи, одні отримують картки з зображенням спортсменів, інші з елементами цього виду спорту. Наприклад, одна дитина отримує зображення плавця, інша картку із зображенням басейну.

2. Діти повинні відшукати свою пару. Коли всі пари будуть утворені, діти мають озвучити який саме вид спорту намальований на картці, та прикріплюють зображення на дошку або кладуть картки на підлогу.

5 етап. Ритмічна гра.

1. Вихователь просить дітей стати у коло та каже імена двох дітей. Діти, чиї імена було озвучено мають підійти до вчителя.

2. Вони грають у гру, всі інші діти дивляться. Вчитель каже наступні слова: «Alle Kinder fahren Rad, fahren Rad, fahren Rad. ... und ... fahren Rad, fahren Rad.». Двоє дітей виконують відповідні рухи. Вихователь має викликати усіх учнів, щоб кожен міг мати змогу прийняти участь у грі. А також повинен використати у грі всі вивчені слова, щоб уся лексика була повторена декілька разів. На початку гри, вихователь виконує рухи разом із дітьми, потім діти роблять рухи самостійно.

6 етап. Прощання.

1. Вихователь говорить: «Was machen wir wenn die Stunde kommt zum Schluss?», «Sehen wir unser Video an!», «Was sagen wir, wenn wir nach Hause gehen?», «Tschüss! Auf Wiedersehen!».

2. Діти дивляться відео з піснею «Auf Wiedersehen», перед цим вчитель каже: «Sehen wir jetzt unser Video und singen zusammen mit Kinder ein Lied» [WSaW].

Заняття 6 «Die Tiere»

Необхідні матеріали для проведення заняття:

1. Комп'ютер.
2. Іграшкові тварини.
3. Аудіо зі звуками тварин.
4. Картинки із зображенням тварин.
5. Пластилін для виготовлення виробів.
6. Картон.

1 етап. Повторення вивченого.

1. Вихователь вітається з дітьми та вмикає відео для проведення фізкультхвилинки [KBD]. Діти виконують рухи разом зі вчителем та повторюють за хлопчиком на відео.

2. Вчитель питає, чи пам'ятають діти види спорту, які були показані на минулому занятті. Потім показує пантоміму, діти вгадують яке саме слово зображує вихователь та говорять свої варіанти.

2 етап. Нова тема «Die Tiere».

1. Вчитель проводить цей етап за допомогою іграшки–мишенятка. Він запитує, чи знають діти як каже Максі? Діти пропонують варіанти.

2. Вихователь запитує, чи пам'ятають діти друзів Максі, як їх звати і хто вони (Bunny Hase, Molly Schwein, Tom Bär). «Kinder, wisst ihr, wie dies Tiere „sprechen“?». Для того, щоб діти правильно зрозуміли питання, вчитель наводить приклад: «Der Bär sagt rrrr. Und was sagen andere Tiere?».

3. Вчитель питає у дітей яких ще тварин вони знають. Діти відповідають на рідній мові, вихователь дублює ці слова на німецькій мові. Потім вчитель просить дітей відгадати, хто саме із тварин буде зараз говорити.

4. Після цього педагог включає аудіозапис із звуками тварин, діти намагаються дізнатись хто це. Якщо в дітей виникають труднощі із відповіддю, вчитель допомагає.

3 етап. Знайомство з новими словами.

1. Вихователь показує дітям іграшкових тварин та говорить, як на німецькій мові називається кожна тварина та просить учнів повторити ці слова. Потім діти мають сказати, які звуки вимовляє кожна тварина.

2. Вчитель дає кожній дитині по іграшці та по черзі питає «Welches Tier hast du?». Якщо дитина має сумніви щодо відповіді або просто соромиться, вчитель має допомогти та сказати, наприклад: «Das ist Katze.». Задача вчителя проговорити з дітьми назви тварин (Hase, Schwein, Katze, Bär, Maus, Hund, Pferd, Kuh, Ente, Schaf).

4 етап. Гра Кіма («Kimspiel»).

1. На дошку вішається невелика кількість 5-6 картинок із зображенням лексики за темою «Тварини». Учні разом із вчителем декілька разів проговорюють хто саме зображений на картках.

2. Дітям дається 3-4 хвилини для того, щоб роздивитися ці картинки більш детально і запам'ятати послідовність розташування. Поки діти заплющують очі, вчитель міняє місцями зображення та прибирає одне. Головна мета учнів – назвати що відсутнє та вказати на правильну

послідовність зображень. За допомогою цієї гри дитина розвиває здатність спостерігати та зафіксувати в пам'яті важливі деталі. Гра Кіма дуже корисна для дітей, які мають проблеми із сприйняттям і баченням. У грі може приймати участь як вся група, так і її частина.

5 етап. Вироби із пластиліну.

1. Дітям роздаються картки із зображеннями тварин. Кожна дитина отримує окрему картинку.

2. Вчитель просить дітей виліпити із пластиліну ту тварину, яка зображена на картинці. Діти також отримують картон, на якому вони розмістять свій виріб.

3. Коли діти завершують роботу над виробами, вони піднімають руки. Під час виготовлення, вчитель підходить до кожної дитини та дивиться, чи потрібна допомога. Далі діти презентують свої вироби, говорять на німецькій мові кого саме вони виліпили та який звук вимовляє тварина. Для того, щоб дітям було легше, вчитель демонструє власний виріб та розповідає про нього, наприклад: «Das ist eine Ente. Sie sagt quak-quak.». У разі необхідності вчитель або інші діти можуть допомагати одне одному.

6 етап. Прощання.

1. Вчитель говорить: «Kinder, was machen wir wenn die Stunde kommt zum Schluss?», «Was sagen wir, wenn wir nach Hause gehen?», «Tschüss! Auf Wiedersehen!».

2. Діти дивляться відео з піснею «Auf Wiedersehen», перед цим вчитель каже: «Sehen wir jetzt unser Video und verabschieden sich von den Tieren» [WSaW]. Слова вчителя мають супроводжуватись рухами, це покращить розуміння сказаної фрази.

Заняття 7 «Tiere und Zahlen»

Необхідні матеріали для проведення заняття:

1. Комп'ютер або магнітофон.
2. Аудіозапис звуків тварин.

3. Картки із кольоровими цифрами.
4. Аркуші паперу із роздрукованими цифрами.
5. Пронумеровані кеглі для гри у боулінг.
6. М'яч.

1 етап. Повторення вивченого.

1. Вчитель вітається із дітьми та питає чи пам'ятають вони із ким було знайомство на минулому заняття.

2. Вмикається аудіозапис із звуками тварин – діти мають здогадатися хто вимовляє цей звук та назвати тварину на німецькій мові. Вчитель допомагає дітям назвати усіх тварин. За необхідності можна повторити слова за допомогою карток.

2 етап. Нова тема «Zahlen».

1. На дошку вішаються 5 карток із кольоровими цифрами. Вихователь питає у дітей чи знають вони, що зображено на картках. Діти відповідають на рідній мові, вчитель підказує як цифри звучать на німецькій мові.

2. Вчитель підготовлює дітей до безпосереднього вивчення цифр: «Diese Zahlen werden uns helfen, um unsere Tiere zu zählen.». Вчитель показує першу іграшку та питає в дітей хто це, діти відповідають на німецькій мові, а вихователь підтверджує відповідь та каже цифру. Потім показує наступну іграшку, діти називають тварину, вчитель перераховує. Якщо дітям важко відповісти, вихователь може давати підказки.

3. У кінці вчитель разом із дітьми рахує всіх тварин декілька разів, аби діти краще запам'ятали цифри.

3 етап. Закріплення.

1. На підлозі вчитель розташовує роздруковані цифри на аркушах паперу, так звані островки та перераховує їх разом із дітьми.

2. Діти уважно слухають настанови вчителя. Наприклад, вчитель каже: «Eins!», діти мають або доторкнутися до цифри або стати на неї. В цю гру можна грати декілька разів для кращого засвоєння нових слів.

4 етап. Нові цифри.

1. Вчитель розкладає перед дітьми 5 іграшок та рахують їх разом.

Далі вихователь каже, що у гості до тваринок прийшли ще дві іграшки.

2. До дошки прикріплюється ще дві цифри та каже як вони називаються, діти повторюють нові цифри разом із вчителем, а потім називають усі сім цифр.

3. Діти з підтримкою вчителя перераховують усіх тварин.

5 етап. Закріплення. Гра у боулінг.

1. Ця гра підходить для більш старшої групи. На підлозі розставляються 7 кеглів. Вчитель просить дітей уважно подивитися та сказати скільки кеглів вони бачать. На кожній кеглі написана цифра. Для молодшої групи можна взяти звичайні кеглі, при цьому діти будуть перераховувати скільки кеглів вони збили.

2. Вчитель на своєму прикладі показує умови гри. Ті кеглі, які збиваються м'ячем, мають бути названі. Кожна дитина по черзі отримує м'яч та називає кеглі, які вона збила.

6 етап. Гра у м'яч.

1. Діти стають разом із вихователем у коло. Вихователь розповідає умови гри.

2. Перший, хто отримує м'яч, каже цифру один, далі м'яч кидається іншій дитині, яка має сказати цифру два. Діти можуть кидати м'яч не по колу, а у будь-якому порядку, кажучи цифри. Після того, як сказана цифра сім, рахунок починається з початку.

7 етап. Прощання.

1. Вчитель дивиться на годинник та говорить: «Kinder, was machen wir wenn die Stunde kommt zum Schluss?», «Was sagen wir, wenn wir nach Hause gehen?», «Tschüss! Auf Wiedersehen!».

2. Діти дивляться відео з пісню «Auf Wiedersehen», перед цим вчитель каже: «Sehen wir jetzt unser Video und verabschieden sich von den Tieren und Zahlen» [WSaW].

Так як розробка вправ розрахована для дітей віком від 3 до 5 років, вони вже пройшли перший або довербальний етап розвитку мови, на якому складаються лише передумови до розвитку мови та формується виборча сприйнятливність, на цьому етапі дитина ще не вміє говорити на рідній мові, але вже починає розуміти її та здійснювати команди дорослого. На другому етапі діти починають говорити свої перші слова і прості фрази, а також саме на цьому етапі відбувається активний розвиток фонематичного слуху, що сприяє швидкому освоєнню своєї мови, а також мови іноземної. Для того щоб даний етап пройшов ефективно для дитини та оволодіння дитиною мовою проходило своєчасно, а її темп був адекватним, необхідно створити умови для її освоєння, при цьому між дорослим і дитиною має бути встановлений емоційний контакт, ділове співробітництво, а також мовлення буде насиченим всіма можливими мовними елементами.

Взявши до уваги всі вправи включені у розробку можна виділити такі очікувані результати:

1. Предметні:

- формування вимови без акценту через прийом активного слухання, який використовується на кожному занятті, а також завдяки повторенню дітьми за вихователем або піснями;
- знання вітальних і прощальних фраз німецькою мовою та вміння їх застосовувати в повсякденному житті, в потрібних ситуаціях (перший і завершальний етап уроку відповідають за вивчення і відпрацювання даного матеріалу);
- знання та вміння застосовувати мінімальні лексичні одиниці за темами «Tiere», «Zahlen», «Jahreszeiten», «Meine Familie», «Kleidungsstücke», «Sport» через активні методи навчання, які відображені в завданнях до кожного заняття;
- бажання вивчати іноземну мову далі завдяки різнокольоровому матеріалу, цікавим іграм, яскравим відео та варіативності завдань.

2. Особистісні:

- уміння співпереживати, шанобливо відноситися до оточуючих;
- вміння співпрацювати з дорослими та однолітками, не створювати конфліктних ситуацій, а також знаходити способи виходу з конфліктів. В основу комплексу вправ покладені активні методи, діти в першу чергу вчаться спілкуватися з педагогом, набуваючи нові моделі поведінки. Під час групових або парних занять, коли діти займаються виробами, вони змушені вступати в комунікацію та завдяки чуйній підтримці вчителя дошкільнята вчаться справлятися з новими для них ситуаціями;
 - розвиток пам'яті та посидючості (формуються завдяки ігор на запам'ятовування нових лексичних одиниць, а також Кіма («Kimspiel»), перегляду відео, а також вивчення мови в цілому);
 - розвиток дрібної моторики, а також стимулювання бажання займатися творчістю (коли діти виготовляють вироби, малюють, реалізуючи при цьому свій творчий потенціал);
 - уміння знаходити закономірності і вирішувати логічні завдання, чому сприяють вправи із зіставленням звуку тварини з самими тваринами.

ВИСНОВКИ

Знання іноземних мов на сьогоднішній день вважається життєвою необхідністю. Вивчення мов потрібне не тільки для виходу на світовий ринок та залучення до світової культури, але й для того щоб розвивати мислення. Особливу цінність вивчення мов представляє для дітей, адже при цьому покращуються комунікативні вміння та усувається психологічний бар'єр. Від розвитку компетенції мовлення передусім залежить успішність спілкування, взаємодії людини з іншими та формування особистості у цілому. Саме комунікативна компетенція є показником саморозвитку індивіда.

Метою нашого дослідження було розкрити теоретичну основу комунікативної компетенції та сучасних педагогічних технологій, а також розробити заняття з використанням наочності та активних методів для формування комунікативної компетенції у дітей дошкільного віку.

У першому розділі було розкрито таке поняття, як комунікативна компетенція, дано визначення різних педагогів і вчених, розкрито її компоненти. Отже, під комунікативною компетенцією слід розуміти знання основних законів функціонування мови і вміння користуватися ними у власній мові. Для того, щоб компетенція розвивалася ефективно, педагогам необхідно

правильно підбирати завдання та методику навчання. У спілкуванні дитина повинна мати можливість висловити свої емоції і почуття образним і точним словом. Тому важливо підбирати лексику та створювати ситуації максимально наближеними до реальних.

Згідно з дослідженнями Олени Протасової віковий період 4-6 років є найбільш найсприятливішим до засвоєння іноземної мови, у дитини вже закладений фундамент рідної мови і на його основі відбувається оволодіння елементарними навичками розмовної іншомовної мови. [Протасова 2010, с. 99]. Серед причин, які діють на користь вивченню іноземної мови в дошкільному віці було виділено основні: відкритість дітей до вивчення всього нового і цікавого, більше вільного часу для вивчення, відсутність «мовного бар'єру», розвиток здатності краще осягати рідну мову, поліпшення загальної артикуляція та мовних навичок, покращення пам'яті, сприйняття, мислення, уяви, поява умінь долати перешкоди, правильна оцінка результатів своїх досягнень та розвиток творчих здібностей.

У роботі було виділено три групи основних принципів, на які варто спиратись, підготовлюючи матеріал для навчання дітей дошкільного віку: психолінгвістичні, методичні та педагогічні. Для викладача головне знаходити зрозумілі та цікаві для дітей матеріали, застосування ігрової методики, зміна видів діяльності та поступове навантаження. Важливо заохочувати дітей до навчання іноземної мови якомога раніше, бо тоді їм буде легше пристосуватися до навчального навантаження у школі.

У першому розділі було розглянуто декілька класифікацій навчальних ігор, варіанти їх проведення, спрямованих на підвищення мотивації до вивчення іноземної мови та для удосконалення процесу навчання іншомовному говорінню. Значну роль у навчанні іноземної мови для дітей дошкільного віку грає наочність. Плакати, малюнки, інтелектуальні карти, літературні твори, сюжетні картинки, дидактичні казки, фільми, відео,

звукозапис, радіо, телепередачі відносяться до прикладів наочності та мають чергуватися у викладанні.

Існує багато методів викладання іноземної мови, у даній роботі було розглянуто найсучасніші та найбільш ефективні: занурення у мовне середовище, метод повного фізичного реагування (TPR), метод спільного конструювання (Ko-Konstruktion) та методика спільної дії (Ko-Aktion). Вони активно вживаються іноземними педагогами та є добре перевіреними на практиці.

У другому розділі були проаналізовані заняття по формуванню комунікативної компетенції на основі відео-занять. Безперечно у всіх вправах з переглянутих відео присутня наочність, вправи були цікавими для кожної дитини та вибрані відповідно віку. Із дошкільнятами варто говорити у нормальному темпі, вживати прості речення у мові, вести з дітьми діалоги та використовувати у лексиконі більш легкі для сприймання слова, встановити емоційний контакт. Для кращого сприйняття вихователь може супроводжувати свої слова рухами, показувати на предмети, таким чином діти можуть зрозуміти про що саме йде мова та одночасно вчать нові слова.

На конкретних прикладах уроків були показані етапи реалізації технології навчання, використання активних методів. Виділені компоненти комунікативної компетенції знайшли відображення при плануванні занять. Розроблений комплекс розрахований на дошкільнят віком від 3 до 6, зі знанням німецької мови на нульовому рівні. Було також виділено ряд очікуваних результатів після проведення занять, кожне заняття має низку порад для викладача, при урахуванні яких проведення уроків буде найбільш результативним.

Таким чином, виконана робота і отримані результати дозволяють говорити про те, що поставлена мета і завдання, були виконані і реалізовані в повній мірі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агеева А.В. Формирование коммуникативной компетенции студентов. Стерлитамак : РИЦ АМИ, 2015. 250 с.
2. Аксьонова І.В. Використання інноваційної технології Mind Map, як метода візуалізації освітнього компоненту в інтегрованій діяльності старших дошкільників. Запоріжжя : НМЦ, 2020. 17 с.
3. Аникеева Н.П. Психологический климат в коллективе : науч. изд. Москва : Просвещение, 1989. 223 с.
4. Беланов, А. Использование песен на уроке английского языка / Methods of teaching : науч. метод. журн. № 2, 1998. 5-8 с.
5. Бим И.Л. Теория и практика обучения немецкому языку в средней школе. Проблемы и перспективы. Москва : Просвещение, 1988. 256 с.
6. Бодрова Е.В. Основопологающие принципы современных методов освоения английского языка детьми дошкольного возраста (3–7 лет): вестн. Кострома : КГУ, 2014. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osnovopolagayushchie-printsipy-sovremennyh-metodov-osvoeniya-angliyskogo-yazyka-detmi-doshkolnogo-vozrasta-3-7-let>. (дата звернення: 17.05.2021).

7. Букатов В. Социоигровая педагогика в детском саду : из опыта работы воспитателей: науч. пособ. Москва : Чистые пруды, 2006. 32 с.
8. Ватаманюк Г. П. Художня література як засіб мовленнєвої підготовки дітей до навчання в школі. *Сучасні технології початкової освіти : реалії та перспективи* : матеріали наук.-практ конф., м. Кам'янець Подільський, 2016. С. 28–33.
9. Взаємини з однолітками серед дошкільнят – ВзОСД. *Журнал Розвиток дитини*. URL: <https://childdevelop.com.ua/articles/develop/8714/>. (дата звернення: 09.05.2021).
10. Выготский Л. С. Игра и ее роль в психическом развитии ребенка : науч. журн. Вопросы психологии № 6, 1966. 62-67 с.
11. Выготский Л.С. Собрание сочинений : в 6 т. / за ред. В. В. Давыдова. Москва: Педагогика, 1982. Т. 2: Проблемы общей психологии. 504 с.
12. Гавриш Н. «Мовлення дитини» : наук.- метод. журнал. Київ : Світич, 2021, №3.
13. Галигузова Л.Н., Смирнова Е.О. Искусство общения с ребенком от года до шести лет : Советы психолога : метод. пособ. Москва : АРКТИ, 2004. 160 с.
14. Глазунова И.А. Формирование иноязычной коммуникативной компетенции с помощью метода проектов как одного из методов интерактивного обучения иностранному языку во внеязыковом вузе. *Журнал Молодой учёный*. 2015. № 15. С. 21-23.
15. Дитяча психологія – ДП : навч. посіб. / за ред. Р.В. Павелків, О.П. Цигипало. Київ : Академвидав, 2008. 431 с.
16. Жигалева К.Б. Методика формирования лингвистической компетенции дошкольников на основе системноориентированного моделирования процесса обучения иностранному языку : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.10.02. Нижний Новгород, 2009. 24 с.

17. Зотова И.Н. Психолого-педагогическая поддержка развития коммуникативной компетенции студентов технического вуза: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.10.07. Ставрополь, 2006. 22 с.
18. Ибука М. После трех уже поздно / пер. с англ. Н. Перовой. Москва : Альпина нон-фикшн, 2011. 126 с.
19. Ивлева И.А., Младик И.Ю., Сафуанова О.В. Консультирование родителей в детском саду : практ. материалы для психол. дет. дошкол. учрежд. Москва : Генезис, 2013. 27 с.
20. Инякина Т. П. Цели обучения английскому языку детей дошкольного возраста. URL: <https://nsportal.ru/detskiy-sad/materialy-dlya-roditeley/2013/08/01/tseli-obucheniya-angliyskomu-yazyku-detey>. (дата звернення 14.05.2021).
21. Коменский Я.А. Избранные педагогические сочинения : в 2 т. Москва : Учпедгиз, 1982. Т.1 : Великая дидактика. 317 с.
22. Кононова А. Использование коллективных игр на раннем этапе обучения английскому языку. URL: <https://pedsovet.su/publ/164-1-0-1045>. (дата звернення: 16.05.2021).
23. Монтессори М. Помоги мне это сделать самому / под ред. М. В. Богуславский, Г. Б. Корнетов. Москва: Карапуз, 2000. 272 с.
24. Палій А.А. Методи діагностики психічного розвитку дітей : навч. посіб. Івано-Франківськ : Сим фонія форте, 2014. 430 с.
25. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению : науч. пособ. Москва : Рус. язык, 1989. 140 с.
26. Пиаже Ж. Речь и мышление ребенка / под ред. Л.С. Выготского. Москва : Педагогика – Пресс, 1932. 412 с.
27. Привалова, И. В. Интеркультура и вербальный знак : монография. Москва: Гнозис, 2015. 472 с.
28. Протасова Е. Ю. Методика развития речи двуязычных дошкольников : учеб. пособ. Москва : Владос, 2010. 256 с.

29. Сазонова И.Н., Коненко Е.А. Зачем изучать английский язык с дошкольниками? *Молодой ученый*. 2016. №13. С. 846-849. – URL: <https://moluch.ru/archive/117/32196/>. (дата звернення: 09.05.2021).
30. Синько І.М. Комплексний підхід до формування мовленнєвої компетентності : навч. посіб. Очеретино, 2018. URL: <https://vseosvita.ua/library/posibnik-kompleksnij-pidhid-do-formuvanna-movlennevoi-kompetentnosti-10373.html>. (дата звернення: 12.05.2021).
31. Смирнова Е.А., Лебедева С.А., Плисенко Н.В. Специфика воспитательно-образовательной работы в малокомплектном дошкольном учреждении : уч.-метод. материалы к курс. раб. студ., Шуя, ШГПИ, 2010. 150 с.
32. Стариков А. М. Развитие коммуникативной компетенции учащихся как катализирующий фактор обучения иностранному языку в средней школе. *Молодой ученый*. 2017. №46. С. 314-317.
33. Цепова І.В. Використання художньо-зорових образів у навчанні письма 6-літніх першокласників. *Початкова школа*. 1999. №5. С. 13-15.
34. Шишов С.Е, Кальней В.А Мониторинг якості навчання в школі : навч. посіб. Москва, 1998. 189 с.
35. Шолпо, И. Л. Как научить дошкольника говорить по-английски : учеб. пособ. Санкт-Петербург, 1999. 345 с.
36. Dannels D.P. Time to speak up: a theoretical framework of situated pedagogy and practice for communication across the curriculum. *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*. 2001. Vol. 50(2). P. 144-158. URL: https://www.researchgate.net/publication/229003685_Beyond_Content_Deeper_than_Delivery_What_Critique_Feedback_Reveals_about_Communication_Expectations_in_Design_Education. (дата звернення: 14.11.2021).
37. Deutsch mit Socke – DmT : навч. матеріали. URL: <https://www.goethe.de/ins/pl/de/spr/unt/kum/dfk/dms.html>. (дата звернення: 14.05.2021).

38. Dittmann J. Der Spracherwerb des Kindes. Verlauf und Störungen. München: C.H. Beck Verlag, 2010. 128 S.
39. Helmut L.E. Geschichte der Psychologie : Strömungen, Schulen, Entwicklungen. Grundriß der Psychologie, Band 1. 1996. 550 S.
40. Meyer, H. Unterrichtsmethoden II: Praxisband. Frankfurt : Cornelsen Scriptor, 1987. 496 S.
41. Morvai E., Veress B. Deutsch mit Hans Hase – in Kindergarten und Vorschule. Goethe-Inst. München, 2010, URL: <https://www.goethe.de/resources/files/pdf96/lehrerheft.pdf>. (дата звернення: 23.05.2021).
42. Schönicke J. Das Ohr lernt mit. In: Fremdsprache Deutsch. Heft 48. 2013. 63 S.
43. Simonis A. Einführung ins PM (13): So funktioniert die Rückwärtsplanung im Projekt. URL: <https://www.inloox.de/unternehmen/blog/artikel/einfuehrung-ins-pm-13-so-funktioniert-die-rueckwaertsplanung-im-projekt/>. (дата звернення: 14.10.2021).
44. Spiewak M. Ich bin superwichtig! *Zeit online*. 2013. URL: https://www.zeit.de/2013/02/Paedagogik-John-Hattie-Visible-Learning/komplettansicht?utm_referrer=https%3A%2F%2Fyandex.ua%2F. (дата звернення: 19.10.2021).
45. Sühendan Er. Using Total Physical Response Method in Early Childhood Foreign Language Teaching Environments. *Social and Behavioral Sciences*. Vol. 93, 21 October 2013. 1766-1768 P. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813035581>. (дата звернення: 25.05.2021).
46. Vollmer K. Ko-Konstruktion. Fachwörterbuch für Erzieherinnen und pädagogische Fachkräfte. Freiburg: Verlag Herder, 2012. 104 S.
47. Wesche M.B. Early French Immersion : How has the original Canadian model stood the test of time? Papers in Honor of Henning Wode. Wissenschaftlicher Verlag Trier, 2002.

48. Widlok B., Lundquist-Mog A. DaF für Kinder 8. Fort- und Weiterbildung weltweit. Goethe-Institut : Klett, 2015. 200 S.

49. Wode H. Mehrsprachigkeit durch immersive KiTas. Band 2 : Qualitätsmanagement für Träger, Leitung, Team. Regensburg : Walhalla-Fachverlag, 2000.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

50. Новиков А.М. Педагогика : словарь системы основных понятий. Москва : ИЭТ, 2013. 268 с. URL: http://www.anovikov.ru/dict/ped_sl.htm. (дата звернення: 08.05.2021).

51. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) – НСМТиП / за ред. Э. Г. Азимова, А. Н. Щукина. Москва : ИКАР, 2009. 448 с.

52. Словник української мови – СУМ : в 11 т. / за ред. І.К. Білодіда. Київ : Наук. Думка, 1973. Т. 4. 250 с.

53. Энциклопедический словарь по психологии и педагогике – ЭСПиП. 2013. URL: https://psychology_pedagogy.academic.ru/19183/. (дата звернення: 09.09.2021).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

54. Alle Leut' – Schlaflieder zum Mitsingen - ALSzМ : дит. пісня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Bs6dAO9ffHw>. (дата звернення: 12.09.2021).

55. Deutsch als Fremdsprache im Kindergarten – DaFiK : відео уроку. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FHSMbhqEEgo>. (дата звернення: 23.09.2021).

56. Deutsch lernen: Kleidung – DIK : дит. гра. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=SjRkzRR4Yc8>. (дата звернення: 13.10.2021).
57. Deutsch mit Hans Hase – DmHH. Das Lied «Ich, ich, ich» : дит. пісня. URL: <https://docplayer.org/21814399-Deutsch-mit-hans-hase.html>. (дата звернення: 12.10.2021).
58. DLL 8 DaF für Kinder – Kindergarten Deutsche Schule Barcelona 5 Sequenz 4 – KDSB5S4 : відео уроку. URL:
<https://vimeopro.com/user12306469/dll-8>. (дата звернення: 11.10. 2021).
59. DLL 8 DaF für Kinder – Kindergarten Deutsche Schule Barcelona 5 Sequenz 1 – KDSB5S1: відео уроку. URL:
<https://vimeopro.com/user12306469/dll-8>. (дата звернення: 13.10.2015).
60. DLL 8 DaF für Kinder – Gespräch über Förderung kindlichen Sprachenlernens – GÜFKS : відео з порадами. URL:
<https://vimeopro.com/user12306469/dll-8/video/113385312>. (дата звернення: 23.09. 2021).
61. DLL 8 DaF für Kinder – Kindergarten Deutsche Schule Barcelona 1 Sequenz 1 : відео уроку. URL: <https://vimeopro.com/user12306469/dll-8/video/91502321>. (дата звернення: 17.10.2021).
62. DLL 8 DaF für Kinder – Kindergarten Deutsche Schule Barcelona 4 Sequenz 1 – KDSB4S1 : відео уроку. URL:
<https://vimeopro.com/user12306469/dll-8/video/51198694>. (дата звернення: 19.10.2021).
63. DLL 8 DaF für Kinder – Kindergarten Deutsche Schule Barcelona 3 Sequenz 5 – KDSB3S5 : відео уроку. URL:
<https://vimeopro.com/user12306469/dll-8/video/51198693>. (дата звернення: 19.10.2021).
64. DLL 8 DaF für Kinder – Kindergarten Deutsche Schule Barcelona 2 Sequenz 4 – KDSB2S4 : відео уроку. URL:
<https://vimeopro.com/user12306469/dll-8/video/51198138>. (дата звернення: 19.10.2021).

65. Hallo, hallo schön, dass du da bist – Singen, Tanzen und Bewegen – HSDDDB : дит. пісня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VgfBPDxFdm4>. (дата звернення: 26.10.2021).
66. Kinderlieder – Bewegungslied deutsch – KBD – zum Mitsingen und Tanzen : дит. пісня. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Jon7U_903io. (дата звернення: 22.10.2021).
67. Kinderlieder – Die Hai-Familie – KHF : дит. пісня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hnyjrVuZYbc&t=99s>. (дата звернення: 21.09.2021).
68. Kinderlied – Wir sagen auf Wiedersehen – WsaW : дит. пісня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rPgxPGi53FY>. (дата звернення: 08.10.2021).
69. Lernprogramm Teddylingua – LT : малюнок. URL : <https://i0.wp.com/teddylingua.de/wp-content/uploads/2015/07/Lottospiel-Kleidung.jpg>. (дата звернення: 16.10.2021).
70. Maus Finger Familie, Deutsch Kinderlieder – MFF : дит. пісня. URL: https://www.youtube.com/watch?v=JdYk_LH07ck. (дата звернення: 19.10.2021).
71. Maxi's Daz Werkstatt – MDW : малюнки. URL: <https://www.maxisdazwerkstatt.net/1-familie/>. (дата звернення: 14.10.2021).
72. Ott-Heidmann E.M. Frühling, Sommer, Herbst und Winter : малюнки. URL : <https://www.kinderpostershop.de/Jahreszeiten-im-SET>. (дата звернення: 17.10.2021).
73. Wenn du fröhlich bist – WDFB: die 10 beliebtesten Lieder für euch : дит. пісня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IrbQ8QvvEQg>. (дата звернення: 23.09.2021).

ZUSAMMENFASSUNG

Gesamtzahl der Seiten 80, Anzahl der verwendeten Quellen 73.

Objekt der Forschung ist die Bildung von Fähigkeiten und Fertigkeiten der mündlichen Sprache in der deutschen Sprache bei Kindern im Vorschulalter; Gegenstand der Forschung ist pädagogische Technologien und Methoden als Mittel zur Bildung von Fähigkeiten und Fertigkeiten der mündlichen Sprache in der deutschen Sprache bei Kindern im Vorschulalter.

Das Ziel der Arbeit ist es, die effektivsten Methoden der Sprachentwicklung bei Kindern im Vorschulalter zu bestimmen und sie in der Praxis anzuwenden.

Theoretische und methodische Prinzipien: Grundlagen der Bildung von Fähigkeiten und Fertigkeiten der mündlichen Sprache in der deutschen Sprache bei Kindern im Vorschulalter.

Ergebnisse: Für eine effektive Sprachbildung in deutscher Sprache bei Kindern im Vorschulalter ist die Verwendung von Anschaulichkeit angemessen, die Übungen sollten interessant sein, mit Elementen des Spiels und entsprechend dem Alter ausgewählt. Der Lehrer sollte den Unterricht in einem normalen Tempo

durchführen, einfache Sätze in seiner eigenen Sprache verwenden, leichter Wörter für Kinder verwenden und emotionalen Kontakt herstellen. Das Material muss schrittweise verteilt werden, mit Aktivitäten abwechseln, moderne Lernmethoden und Lernmittel erhalten. Das Übungssystem wurde für Kinder im Alter von 3 bis 6 Jahren entwickelt und hat die Reflexion aller hervorgehobenen Komponenten der Kommunikationskompetenz aufgenommen, auch unter Berücksichtigung aller psychologischen und physischen Merkmale der Kinder im Vorschulalter.

Schlüsselwörter: *Sprache, Anschaulichkeit, Spiel, Lernmittel, Lernmethode, Kommunikationskompetenz.*